

I samma båt - samassa veneessä rf ry

KEHITTÄMISSTRATEGIA 2014-2020

Saaristo – Aktiivista hyvinvointia

Kuvat: **Ylhäällä vasemmalla** maanvuokraaja Lennart Söderlund Brännskärin kahvilassa (08/2012). **Ylhäällä oikealla** ISB-SV hallitus Brännskärin laiturilla (08/2012). **Alhaalla vasemmalla** Gip/Jippi talonpoikaisveneet luovutustilaisuudessa Kustavissa, Peterzénin vierasvenesatama (06/2012). **Alhaalla oikealla** tutustumiskäynti Smoolantiin yhteistyöhankkeessa Leadereffekt (03/2014).

Sisällysluettelo

Sivu

1. Taustaa yhdistyksestä ja aikaisemmista kehittämisohjelmista	3-10
2. Uuden strategian visio, tavoitteet, toimenpiteet ja seurantatiedot	10-19
3. Yhteistyö, aktivointi ja viestintä	19-21
4. Strategian hallinto ja seuranta	22-24
5. Strategian rahoitussuunnitelma	25-26

Liitteet

- A. Tilastotietoa alueesta
- B. Tavoitteet ja prioriteetit
- C. Yksityiskohtainen prosessikuvaus
- D. Sopimus yhteensovituksesta
- E. Faktatietoa yhdistyksestä
- F. Kartta alueesta
- G. Yhdistyksen säännöt ja yhdistysrekisteriote
- H. Hallituksen kokoonpano kolmikantaperiaatteen mukaan

1) Taustaa yhdistyksestä ja aikaisemmista kehittämisohjelmista

1.1 Perustaminen ja ensimmäinen ohjelmakausi 1996-2000

I samma båt - samassa veneessä r.f. ry.¹ on yhdistys, joka perustettiin vuonna 1996 toteuttamaan Leader-yhteisöaloitetta **Turun saaristossa**. Kyseessä oli ns. **Leader II – ohjelmakausi**, johon toimintaryhmämme pääsi mukaan varsin myöhässä eli käytännössä vasta loppuvuodesta 1996. Silloinen kehittämisohjelmamme oli varsin kulttuuripainotteinen ja se oli eräänlainen kollaasi Turun saariston alueen kolmesta eri kehittämisohjelmasta, jotka kilpailivat Suomen EU-jäsenyyden myötä avautuneesta mahdollisuudesta toteuttaa Leader-ohjelmaa (joka siis tuohon aikaan tunnettiin ns. yhteisöaloitteena). Tämä kolmen ohjelman yhdistäminen (MMM:n kehotuksesta) johti myös siihen, että yhdistyksemme nimeksi tuli ”I samma båt-samassa veneessä”. Taustalla oli myös halu tuoda kaikki Turun saariston alueet yhteen kielestä ja sijainnista riippumatta. Ns. pohjoisessa saaristossa oli tehty paljon erityisesti kulttuurin alan hanketoimintaa jo ennen EU-aikaakin, mutta kontaktit etelään päin Turunmaalle olivat olleet suhteellisen vähäisiä. Turunmaalla oltiin jo totuttu kulttuuriväen yhteistyöhön Åbolands kulturrådetin myötä. Myös muilla aloilla oltiin Turunmaalla jo edetty yhteistyössä. Särkisalon ja Bromarvin alueet muodostivat oman lisänsä tässä uusimuotoisessa saaristoyhteistyössä. Maantieteellinen alueemme oli Leader II –kaudella seuraava:

Turun saaristo:

- Askainen/Askais, Dragsfjärd, Houtskär, Iniö, Kemiö, Korppoo, Kustavi/Gustafs , Merimasku, Nauvo , Paraisten kaupungin saaristo-/maaseutuosat , Rymättylä/Rimito Särkisalo/Finby, Taivassalo/Töfsala, Velkua ja Västanfjärd **sekä** Bromarvin kylä silloisesta Tenholan kunnasta Länsi-Uudeltamaalta.

Ohessa lyhyt taulukko ohjelmakauden tuloksista ja hankkeiden jakaumasta hanketyypeittäin. Taulukosta käy ilmi tuo aiemmin mainittu kulttuurihankkeiden suuri osuus. Toinen suuri ryhmä muodostui matkailuhankkeista. Yrityshankkeita rahoitettiin jo ensimmäisellä ohjelmakaudellamme suhteellisen vähän. Tuo trendi on jatkunut toimintaamme leimaavana läpi vuosien. Ensimmäisenä ohjelmakautena satsattiin myös verkostoitumiseen sekä omalla alueellamme että kansallisesti ja kansainvälisesti. Opintomatkoja tehtiin esim. Irlantiin, joka jo tuossa vaiheessa oli tunnettu hyvästä Leader-toiminnastaan. Leader II – kaudella alkoi alueemme ns. Finistere – yhteistyö Ranskan suuntaan (matkailuyhteistyö, Benchmarking).

Jako painopistealueittain sekä vertailu ohjelman tavoitteisiin

		Määrä	Leader-osarahoitus. %	Tavoite	
B2	Koulutus	15	1101806 FIM	11	11
B3	Maaseututurismi	47	3115099 FIM	33	32
B4	Pienyritykset, käsityö ja paikallinen palvelu	21	674640 FIM	7	10
B5	Peruselinkeinoja (maanviljely, metsätalous, kalastus)	16	714483 FIM	8	9
B6	Kulttuuri ja ympäristö	67	3790502 FIM	40	37
B9	Selvityksiä	2	109062 FIM	1	1
	Yhteensä	168	9505592 FIM	100	100
	Ylikansallisia hankkeita	1	228912 FIM		

¹ Perustietoa yhdistyksestä löytyy liitteistä E, F ja G. Tietoa yhdistyksen alueesta, säännöistä ja yhdistystietoa pähkinänkuoressa.

1.2. Ohjelmakausi Leader+ 2000-2006

Leader II -kautta seurasi uusi ohjelmakausi vuosina 2000-2006 eli Leader+. Uudella ohjelmakaudellamme alueemme vakiintui lähes siihen muotoon, mikä sillä on tänä päivänä eli mukana olivat Turunmaalta Paraisten kaupunki (nyt kokonaisuudessaan), Nauvo, Korppoo, Houtskär ja Iniö sekä Kemiön, Dragsfjärdin ja Västanfjärdin kunnat. Pohjoisesta saaristosta Askainen jättäytyi pois ja mukana olivat Kustavi, Taivassalo, Velkua, Rymättylä ja Merimasku. Lisäksi Särkisalo ja Tammissaareen kuulunut Bromarv olivat edelleen toimialueettamme. Väestöpohja n. 30 000 asukasta.

Leader+ -kaudella oli ohjelmallisesti menty strategiatasolla eteenpäin ja ohjelmallamme **”Med fulla segel framåt ! Täysin purjein eteenpäin!”**, olikin nyt kaksi selkeää tavoitetta:

- 1. Maaseudulta kaupunkiin suuntautuvat muuttoliikkeen hidastaminen ja maaseudulle suuntautuvan muuttoliikkeen vauhdittaminen**
- 2. Maaseutualueiden asukkaiden elämän laadun parantaminen**

Lisäksi yleisiä tavoitteita oli 4 kappaletta:

- 1. Haluamme pysäyttää poismuuton**
- 2. Haluamme houkutella uusia asukkaita**
- 3. Haluamme vilkastuttaa taloudellista toimeliaisuutta saaristossa**
- 4. Haluamme lisätä saariston asukkaiden omaa vastuuta ympäristöstä ja tulevaisuudesta**

Ohjelmassa oli 4 ns. läpäisyperiaatetta

- 1. Saariston erityislaatu**
- 2. Kyläyhteisöjen kehittäminen ja yhteisöllisyys**
- 3. Kestävä kehitys**
- 4. Tasa-arvo**

ja **viisi painopistealuetta**, jotka liittyivät kiinteästi ohjelman teemoihin eli maaseudulta kaupunkiin suuntautuvan muuttoliikkeen hidastamiseen ja maaseudulle suuntautuvan muuttoliikkeen vauhdittamiseen sekä maaseutualueiden asukkaiden elämän laadun parantamiseen.

- 1. Kolmannen sektorin aktivoiminen**
- 2. Kulttuuri sosiaalisena voimavarana ja taloudellisena menestystekijänä**
- 3. Pienimuotoisen elinkeinotoiminnan kehittäminen**
- 4. Saariston nuoret**
- 5. Lähiympäristöteot**

Kehittämishjelmamme 2000-2006 pohjautui alueen SWOT-analyysiin. Leader-toiminta vakiintui lopullisesti Turun saaristossa osana aluekehitystyötä ja sen läpäisyvoima kasvoi selvästi. Lisäksi alueen toimintaryhmien välinen yhteistyö tiivistyi entisestään, mikä edisti uuden ohjelmakauden 2007-2013 suunnittelua alueellisesta näkökulmasta. Ohjelmakautta 2000-2006 leimasi I samma båt-samassa veneessä –toimintaryhmän osalta myös aktivoituminen omiin hankkeisiin sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Omat hankkeet suunniteltiin nimenomaan tuomaan lisäarvoa omalle kehittämisohjelmallemme. Mukana oli teemoja, jotka olivat valitsemiemme yleisten tavoitteiden ja painopistealuiden mukaisia. Toteutettuja omia hankkeitamme olivat esim. nuorisohankkeet *”Virtaa maaseutun nuorisoon”* ja sen jatkona *”Gimme 5”*. Näissä hankkeissa otettiin mallia Ruotsin *Ungdomscheck – mallista*, jossa nuorille myönnettiin pieniä avustuksia pienellä byrokratialla tarkoituksiin, jotka nuoret olivat itse suunnitelleet. Myöhemmin tätä mallia on sovellettu maassamme ns.

koordinaatiohankkeiden myötä. Kansainvälistä yhteistyötä viriteltiin SISU – hankkeen myötä pienten saarten välille omasta saaristostamme Göteborgin ja Skotlannin Hebridien saaristoon. Metodologista yhteistyötä *Nordic Leader Dimension – hankkeen* puitteissa toteutettiin ruotsalaisten ja suomalaisten toimintaryhmien välillä (mukana esim. kainuulaisia ja pohjanmaalaisia toimintaryhmiä).

TULOKSET:

Rahoitettuja hankkeita:	164 kpl	Maatilakytkeäisiä yritystykä:	5 kpl
Koulutushankkeita:	2 kpl	Yrityshankkeiden osuus rahoitetuista toimenpiteistä:	7 %
Kehittämishankkeita:	116 kpl	Toteutunut kokonaiskehys:	5,35 milj. €
Investointeja:	35 kpl	Julkinen kehys:	3,715 milj.€
Ei-maatilakytkeäisiä yritystykä:	6 kpl	Yksityinen rahoitus:	1,635 milj.€

Ohjelman painopistealueet	Tavoitteet 2000-2006 %	Toteutunut per 30.6.2006 %
1. Kolmannen sektorin aktivointi	15 %	20 %
2. Kulttuuri sosiaalisena voimavarana ja taloudellisena menestystekijänä	15 %	29 %
3. Pienimuotoisen elinkeinotoiminnan kehittäminen	40 %	24 %
4. Saariston nuoret	20 %	20 %
5. Lähiympäristötoiminta	10 %	7 %
Ohjelman rahoitus	Tavoitteet 2000-2006 %	Toteutunut per 30.6.2006 %
Julkinen (EU, valtio, kunta)	61,5 %	71 %
Yksityinen	38,5 %	29 %
Yhteensä	100 %	100 %

1.3. Ohjelmakausi Leader 2007-2013

Kuluva ohjelmakausi suunniteltiin ohjelmallisesti edellisen pohjalle. Menneen ohjelmakauden yleiset tavoitteet olivat edelleen ajankohtaiset ja strategiamme saikin työnimen ”repopulaatiostrategia”. Alueemme oli sama kuin Leader+ -kaudella lukuun ottamatta Bromarvin kylää, joka oli siirtynyt Pomoväst ry:n alueeseen.

Ohjelmassamme ”*Lätta ankar ! Keula kohti saaristoa!*” oli viisi painopistealuetta:

- 1. Asuminen**
- 2. Työ**
- 3. Palvelut**
- 4. Sosiaalinen pääoma (Yhteisöllisyys)**
- 5. Toimintatavat kehitysmuönteisen ilmapiiriin luomiseksi**

Rahoitettavat hankkeet tulisi pystyä sijoittamaan vähintään yhteen näistä painopistealueista.

Läpäisyperiaatteet olivat seuraavan mukaiset: **omaleimaisuus, kestävä kehitys, innovatiivisuus, yhteistyö, tasa-arvoisuus, uusi teknologia, yrittäjyys, osaamisen kehittäminen, yhteistoiminta**. Läpäisyperiaatteet ovat mukana kaikissa yllä mainituissa painopistealueissa.

Ohjelmakauden 2007–2013 määrällisiä tuloksia per 3/2014

Maaliskuuhun 2014 mennessä olemme rahoittaneet **110 paikallista hanketta** ja **15 alueiden välistä hanketta**. Julkista rahaa hankkeisiin on sidottu **runsaat 3,5 milj. euroa**. Yksityistä rahaa puoltamiimme hankkeisiin on kanavoitunut/kanavoitumassa n. **2,5 milj. euroa**.

Ohjelman vaikuttavuus rahassa mitattuna on tähän mennessä siis noin **6 milj. euroa**.

Hankkeiden saama julkisuus kuluvalle ohjelmakaudella on ollut silmiinpistävä, hankkeitamme koskevia lehtiartikkeleita on julkaistu paikallisissa ja alueellisissa tiedotusvälineissä joka vuosi useita kymmeniä.

1.4. Toiminta-alueemme

Kehittämisstrategiamme ja samalla Leader-ryhmämme alue vuosille 2014-2020 koostuu Paraisten kaupungista, Kemiönsaaren kunnasta ja Kustavin kunnasta. Kaikki yllämainitut kunnat ovat sitoutuneet strategian rahoitussuunnitelman mukaiseen kuntarahaosuuteen.

Aikaisemmasta toiminta-alueestamme Taivassalo ja Naantalin saaristo-osat siirtyvät Leader-ryhmä Varsin Hyvään ja Särkisalo Salon kaupungista siirtyy Leader-ryhmä Ykkösakseliin. Ohessa tilastotietoja uudesta alueestamme²:

Kunta	Asukkaita	Maa-alue	Ruotsinkielisten osuus väestöstä
Parainen	15507	882 km ²	57 %
Kemiönsaari	7012	687 km ²	70,7 %
Kustavi	869	166 km ²	1,1 %
Yhteensä	23338	1735 km²	59 %

1.5. Perustietoa alueemme kunnista

Varsinais-Suomen saaristo-alueet voidaan alueellisesti jakaa sisä-, väli-, ja ulkosaaristoon. Monella kunnalla on alueita jotka kuuluvat kaikkiin näihin kategorioihin. Täten voi sanoa että kehittämistarpeet vaihtelevat maantieteellisten alueiden välillä, ja välillä myös saman kunnan rajojen sisällä. Yhteistä kaikille alueemme kunnille on että ne ovat Saaristolain mukaisia saaristokuntia ja niiden kuntarajat etelään ja länteen ovat samalla Suomen meriraja. Kuntamme ovat portteja Ahvenanmaalle, Ruotsiin ja myös muiden Itämerivaltioiden suuntaan. Samalla nämä kunnat ovat portteja sisään Suomeen, kun matkustetaan meriteitse lounaasta päin kohti Suomen mannermaata. Biosfäärialueeseen kuulumisen on myös alueemme väli- ja ulkosaaristolle merkittävä asia. Turunmaan saaristo on vuonna 1994 nimetty UNESCON, eli YK:n kasvatustiede, ja kulttuurijärjestön puolesta, biosfäärialueeksi ohjelmassa Ihminen ja biosfääri (MAB).³ Saaristomeren biosfäärialue sisältää ne alueet Turunmaan saaristosta, joihin ei ole kiinteää tieyhteyttä, eli Paraisten kunnanosat Nauvo, Korppoo, Houtskari ja Iniö, sekä osia Paraisen kunnanosasta. Kemiönsaarella biosfäärialueeseen kuuluu koko saaristoalue mukaan lukien Kasnäs siltayhteydestä huolimatta.

² Tilastot ovat päivämäärän 31.12.2013 tietoja, Tilastokeskuksen sivuilta

³ Biosfäärialueiden maailmanlaajuinen verkosto koostuu yli 621 biosfäärialueesta yli 117 maassa (2013). Biosfäärialueiden tarkoituksena on edistää ihmisen ja luonnon välistä sopusuhtaista vuorovaikutusta tekemällä aloitteita ja edistämällä kestävä kehitystä. Toiminta koskee niin luontoa, kulttuuria ja taloutta ja rakentuu eri toimijoiden välisiin vapaaehtoisin sopimuksiin.

Palveluratkaisut ja kehittämistarpeet vaihtelevat perustuen siihen, minkä tyyppin saaristosta puhumme. Sisäsaaristoa kuvastavat liikenneyhteydet ja maantielautat, sekä lyhyehkö etäisyys kaupunkeihin. Kun liikutaan väli- ja ulkosaaristossa, etäisyydet ovat pidemmät ja ihmiset ovat riippuvaisia yhteysaluksista ja omista veneistä. Julkinen palveluntarjonta on luonnollisesti vähäisempää mitä ulommas mennään, kuten myös asukastiheys.

Kaikille alueemme kunnille yhteistä ovat kesäasukkaat, joita nykyisin pitäisi kutsua vapaa-ajan asukkaiksi. Tämä siitä syystä, että moni viettää suuren osan ajasta vapaa-ajan asunnoillaan. Kuntien asukasluku lisääntyy täten huomattavasti, kun siirrytään talvesta kesäkauteen. Osa-aikaisten asukkaiden taloudellinen merkitys on asia, jota on tutkittu mm. viimeksi Leader-rahoitteisen hankkeen kautta. On kuitenkin myös myönnettävä, että kesäasukkailla on taloudellisten vaikutusten ohella suuri merkitys kunnanalueiden elämään ympäri vuoden; he tuovat uusia näkemyksiä myös yhdistystoimintaan. Tämän takia kuntien ja kesäasukkaiden yhteistyötä on lisätty, ei siis pelkästään sen takia, että kesäasukkaat ovat asukasluvun vähenemisen kanssa kamppaileville kunnille suuri voimavara (ja mahdollinen verovarojen lähde). Perustietoa alueemme kuntien elinkeinorakenteesta löytyy tämän dokumentin liitteestä A (Tilastokeskuksen sivuilta).

1.6. Kuntien esittely

Saaristokaupunki Parainen koostuu entisistä Paraisten, Nauvon, Korppoon, Houtskärin ja Iniön kunnista. Nämä kunnat menivät yhteen kuntaliitoksessa, joka tuli voimaan vuonna 2009.

Alkuperäinen Parainen on kehittynyt suuren kalkkikaivoksen ympärille, kaivos on kuitenkin ehtymässä vähitellen. Kalkkikaivoksen lisäksi sementtitehdas ja vuorivillatehdas ovat Paraisten teollisuuden perusta. Teollisuus, merenkulku, julkinen sektori ja palveluelinkeinot ovat Paraisten suurimmat elinkeinot. Paraisilla on myös suuremmat suomenruotsalaiset järjestöt (kuten esim. Kårkulla samkommun) olleet tärkeitä työnantajia. Myös nämä työpaikat ovat epävarmoja tällä hetkellä ajatellen tulevia kuntapuolen ja sosiaali- sekä terveyspuolen uudistuksia. Työmatkustus naapurikuntiin (Kaarina, Turku, Salo) kuvastaa Paraisista myös, mutta on otettava huomioon, että tämä työmatkustus käy myös vastakkaiseen suuntaan eli Paraisille!

Nauvo on alue, jonka asukkailla on vahva paikallidentiteetti Nauvolaisina. Nauvon keskustassa, Kyrkbackenissa on saatavilla hyvä palveluvalikoima. Nauvolla on myös aktiivinen kulttuuri ja yhdistyselämä. Matkailu on tärkeä ala Nauvolle kesäaikaan. Muut tärkeät työllistäjät ovat maanviljelys, kalanjalostus, palveluelinkeinot ja julkinen sektori.

Korppoo on ollut vahvan julkisen puolen kunta (armeija, luotsilaitos, merivalvonta, jne.), mutta nämä työpaikat ovat lähes kaikki kadonneet 2000-luvulla. Väestömuutos on ollut negatiivinen viime aikoina. Julkinen puoli, erityisviljelyt ja matkailu, ovat suurimmat elinkeinot. Kulttuuriaktiviteetit kesäaikana ja Saaristokeskus Korpoströmin toiminta ovat maininnan arvoisia liittyen toimintaan Korppoossa.

Houtskari on kolmen (tai osittain neljän) lautan takana, kun lähtee liikkeelle ”vanhalta Paraisilta”. Väestötilastot ovat olleet jo jonkin ajan laskusuunnassa, mutta lasku ei ole ollut niin dramaattista viime aikoina. Työllistäjiä Houtskärissä ovat julkinen sektori, erityisviljely sekä matkailu.

Iniö oli kauan yksi Suomen pienimmistä kunnista reilulla 250 asukkaalla. Iniöön pääsee yhteysaluksella Kustavin Parattulasta (siis pohjoisesta Turun saaristosta). Kesäaikana on lauttayhteys Houtskäristä Iniöön (osana Saariston rengastietä). Työllistäjinä Iniössä ovat mm. julkinen sektori, matkailu ja merenkulku.

Kemiönsaaren kunta koostuu entisistä Kemiön, Dragsfjärdin ja Västanfjärdin kunnista jotka menivät yhteen kuntaliitoksessa vuonna 2009. Kemiönsaarella on kourallinen tärkeitä työllistäjiä keskisuudessa teollisuudessa, esim. terästuotannossa, luktotehtaalla ja sen lisäksi kaivos- ja tiilituotannossa. Metalliteollisuus ajettiin alas vuonna 2012 ja kunta on saanut lisätukea (osittain EU-rahaa) luodakseen korvaavia työpaikkoja. Taalintehtaan

ruukkiyhteiskunta on muutoksessa, kun terästeollisuuden tulevaisuus on epävarma ja suunnitelmia ja investointeja on tehty jotta muita toimialoja lähtisi toimimaan Taalintehtaalla.

Muita tärkeitä työllistäjiä Kemiönsaarella on julkinen sektori, turismi ja maatalous. Saaristo-alueilla matkailuelinkeino on lisääntynyt ja erityisesti Kasnäsissä on kehitetty paljon toimintoja matkailun ympärille (kylpylähotelli, ravintola, vierasvenesatama).

Kustavi on 18 km:n etäisyydellä Taivassalosta ja vielä 1980-luvulla lauttayhteyden takana. Kaitaisten silta, joka valmistui 1982, lyhensi ajomatkan Turkuun tuntiin. Kustavissa on alle 900 asukasta, mutta kunta haluaa edelleen säilyä itsenäisenä ja pysyä *saaristokuntana*. Kalanjalostus ja kalanviljely ovat tärkeitä työllistäjiä Kustavissa.

1.7. Turun saariston kehittämistarpeiden ja -mahdollisuuksien analyysi ; SWOT

I samma båt – samassa veneessä on 24.8.2012 päivittänyt SWOT-analyysinsä Turun saaristoalueesta. Aiemmin tehdyn SWOT-analyysin (ohjelmakausi 2000-2006) päivityksen tulos oli seuraava:

Oma SWOT analyysimme Turun saaristosta: vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet, uhat

<p>Vahvuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ainutlaatuinen saaristoluonto ja -kulttuuri • Saaristolaitosten halu asua saaristossa ja halu palata sinne (nuoret !) • Monitoimisuuden perinne • Kaksikielisyys • Pitkä ja monipuolinen yhdistystoiminnan perinne • Suurten keskusten läheisyys • Korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten läheisyys • Vapaa-ajan asukkaat • Itämeri yhteistyöalueena • Saariston hyvät tietoliikenneyhteydet 	<p>Heikkoudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poismuutto • Vinoutunut ikärakenne ja pieni väestöpohja • Työpaikkojen vähäisyys ja teollisten työpaikkojen väheneminen • Vuokra-asuntojen puute • Keskiasteen koulujen puuttuminen erityisesti alueen pohjoisosassa • Peruselinkeinojen rakennemuutos • Alueen maantieteellinen pirstoutuneisuus • Infrastruktuurin puutteet: kevyen liikenteen väylien puuttuminen, poikittaisliikenneyhteyksien vähäisyys, joukkoliikenteen vähäisyys • Koko alueen yhteisen profiilin puute
<p>Mahdollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lapsiperheiden houkuttelevuus hyvillä palveluilla ja puhtaalla ja turvallisella asuinympäristöllä • Yhteistyön ja verkostoitumisen lisääntyminen kaikilla toiminta-alueilla, myös kansainvälisesti • Yhteisöllisyyden ja vahvan saaristoidentiteetin kehittyminen koko saaristossa • Paikallistalouden vahvistuminen, verkostotalouden kehittyminen • Pienyritysten lisääntyminen • Luonnonsuojelualueet (Saaristomeren kansallispuisto, Biosfäärialue, Natura 2000) • Luomuviljely ja muu ekologinen toiminta • Uusien oivallusten löytyminen peruselinkeinoihin, tuotekehittäminen ja jalostus • Etätö ja informaatioteknologia • Vapaa-ajan asukkaat väestö-, osaamis- ja kuluttajapotentiaalina • Eläkeläiset väestö-, osaamis- ja kuluttajapotentiaalina • Pienimuotoinen matkailu ja reitistöt • Hyödyntämättömät matkailulliset resurssit (esim. puolustusvoimien entiset alueet) 	<p>Uhat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poismuutto ja kyltien autoituminen, erityisesti nuorten poismuutto • Saariston ominaislaadun häviäminen • Ympäristön saastuminen ja ekokatastrofit • Maatalouden ja kalastuksen vaikeudet syvenevät • Ympärivuotinen asutus muuttuu loma-asumiseksi • Palvelujen jatkuva väheneminen • Kunnan ja valtion tuen vähentyminen • Maa- ja vesialueiden käyttöä koskevat ristiriidat • Valtion virkojen ja työpaikkojen vähentyminen • Demokratiavaje (lähidemokratia) uusissa suurkunnissa (päätöksentekoa kaukana asukkaista) porkkanarahojen loputtua • Verottajan toimet 3. sektoria kohtaan vaikeuttaa niiden mahdollisuuksia osallistua palvelutarjontaan

Ohjelmakauden 2014-2020 ensimmäinen alueellinen tulevaisuustyöpaja eli uuden ohjelmakauden suunnittelupalaveri pidettiin Liedossa 26.4.2012. Varsinais-Suomen alueellinen SWOT-analyysi antoi seuraavanlaisen loppupäätelmän, jota Varsinais-Suomen maaseutujaosto päivitti 5.6.2012:

Varsinais-Suomen maakunnallinen SWOT-analyysi

<p>Vahvuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maan parhaat olosuhteet maatalouden harjoittamiseen • Vahva, monipuolinen ja erikoistunut alkutuotanto • Lähiroka • Metsää ja metsävarantoa paljon (mm. bioenergia) • Kalatalouden harjoittaminen alueella • Yrittäjyys ja kehittyvä elinkeinorakenne • Osaavat ja luovat ihmiset • Rikas historia ja kulttuuriperinne • Merellinen ja puhdas luonto • Matkailupotentiaali • Kaupunkien läheinen sijainti ja hyvä saavutettavuus • Loma- ja kakkosasuminen yleistä • Kaksikielisyys • Kohtuullinen valtaväylien kunto, kattava tieverkko • Korkeakoulut, ammattikoulut ja maatalouden tutkimusyksiköt alueella • Aktiivinen yhteisöllisyys • Monipuoliset ja elinvoimaiset asumismahdollisuudet 	<p>Heikkoudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maatalouden ongelmat: tukipolitiikan epävarmuus, korkeat kustannukset ja viljelijöiden ikääntyminen • Jatkojalostuksen vähäisyys ja yksipuolinen tuotantorakenne • Metsänomistajien ikääntyminen, kaupungistuminen ja metsänomistuksen pirstoutuminen • Työpaikkojen vähyys ja puute ammattitaitoisesta työvoimasta • Yhteistyökkyvyyn ja verkostoitumisen puutteet • Palvelujen väheneminen ja loitontuminen • Puutteellinen tie- ja tietoliikenneinfrastruktuuri • Saariston etäisyydet ja kulkuyhteydet • Kehityksellinen näköalattomuus ja puutteet osaamisessa sekä kehityskyvissä • Vesistöjen ja muun luonnonympäristön kunnan heikkeneminen • Ikääntyvä väestö ja asukkaiden hyvinvointi • Keskitämispolitiikan ja kuntarakenteen muutosten tuoma epävarmuus • Heikko julkinen liikenne
<p>Mahdollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osa-aikaviljely • Bioenergian käytön yleistyminen • Paikallisen tuotannon arvostuksen nousu • Uudenlaiset (ammatti-)koulutusmuodot • Laaja työssäkäyntialue • Kunta- ja palvelurakennemuutos • Yrittäjät ja kolmas sektori peruspalveluiden tuottajana • Teollisuuden alihankintatöiden lisääntyminen • Uudenlaisten työskentelytapojen yleistyminen (etätö) • Laajakaistaverkon laajeneminen • Terveysvaikutteisten elintarvikkeiden kysynnän lisääntyminen • Erikoistuotteiden kysynnän kasvu • Maaseudun arvostuksen nousu turvallisena asuinpaikkana • Kansalaistoiminnan aktivoituminen • Eläkeikäisten asukkaiden aikaisempaa parempi fyysinen kunto • Ympäristöarvojen korostuminen • Laaja kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö Saaristomeren kunnan parantamiseksi • Itämeren alueen nousu 	<p>Uhat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Päätoimisten työpaikkojen väheneminen maa- ja metsätaloudesta • EU:n maatalouspolitiikan poukkoilevuus ja tukijärjestelmien jatkuva muutos • Maatalouden heikko kannattavuus • Metsänomistajien huono tietämys metsien taloudellisesta merkittävydestä • Nuorten heikko kiinnostus maaseudun ammateista • Kaupan ja elintarviketeollisuuden keskittyminen • Halpojen ulkomaisten elintarvikkeiden ja suurten elintarvikeyritysten tulo Suomen markkinoille • Maaseudun kehitystoimien riippuvuus hankerahoituskaudesta • Jatkaen puuttuminen yrityksistä • Pula monialaisista osaajista • Väestön, erityisesti nuorten ja naisten kato syrjäiseltä maaseudulta • Kuntien heikko talous • Kuntarakenteen keskittyminen • Nuorten paluumuuton vähäisyys • Yhdistys- ja kylätoiminnan harvat aktiivit • Ajan puute • Pienten koulujen valtionosuusmuutos • Maaseudulla asumisen kustannusten nousu • Joukkoliikenteen väheneminen • Saaristomeren tilan huononeminen

Alueellisen SWOT-analyysin pohjalta päivitimme oman, Turun saaristoa koskevan aiemman SWOTin. Päivitys ei aiheuttanut suuria muutoksia aiempaan SWOT-analyysiin. Kuntakentässä tapahtuneet muutokset toivat osaltaan painotustarpeita tulevaan ohjelmaamme. Entisten kuntakeskusten ja syrjäalueiden asema tulee huomioida ohjelmassamme, kuten myös yleisesti ottaen asukasdemokratia uusissa suurkunnissa. Samoin elinkeinoelämän suuret mullistukset (Nokian Salon tehtaan alasajo, FN Steelin lopettaminen Dragsfjärdissä ym.) aiheuttavat heijastusvaikutuksia myös Turun saaristoon. Perinteinen alkutuotantoon ja teollisuuteen perustuva työllistyminen siirtyy parhaillaan enenemissä määrin palvelualojen puolelle. Saaristossa monitoimisuus on edellytys sekä toimiville että uusille yrityksille/yrityksille.

Saariston hyvät tietoliikenneyhteydet tulee huomioida ohjelmassa yhtenä olennaisena vahvuustekijänä. Vanhalle pohjalle on hyvä luoda uusia, innovatiivisia malleja työvoiman liikkuvuuden lisäämiseksi tekniikkaa hyödyntäen. Etätö mahdollistaa elinkeinotoimintaa saaristossa.

Nuoriso tulee ottaa voimakkaasti huomioon kehittämissuunnitelmassamme 2014-2020. Nuorisolle tulee tarjota perinteisiä harrastusmahdollisuuksia nykyisen virtuaalisen maailman rinnalle. Kaikessa toiminnassa tulee pyrkiä kielirajat ylittävään toteutukseen.

1.8. Prosessin kuvaus

Strategiaan johtaneessa työprosessissa dokumenttia on työstetty kahden vuoden ajan yhdessä toiminta-alueemme toimijoiden kanssa. Tarkka prosessikuvaus löytyy **liitteestä C**. Sidosryhmien ja alueiden asukkaiden mukaan ottaminen prosessiin on ollut vahvaa. Jotta strategiaa on voitu konkretisoida ja tarkentaa, niin olemme hyödyntäneet kokouksia, sähköisiä kyselyjä sekä yhdistyksen sisäistä työtä. Alhaalta ylös- periaate on ollut punaisena lankana strategiaa kirjoittaessa. Prosessin loppuvaiheilla on painotettu sitä että alueen asukkaat pääsevät kommentoimaan itse käytännön toimenpiteitä joita strategia tukee. Tämä versio strategiasta on hyväksytty yhdistyksen hallituksessa 22.5.2014.

1.9. Yhteensovitus

Strategian yhteensovitusta on toteutettu tiiviissä yhteistyössä Varsinais-Suomen muiden Leader-ryhmien kanssa sekä Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen kanssa (Ely-keskus). Yhteensovittamissopimus löytyy tämän strategian **liitteestä D**. Toiminta-alueemme kuuluu kokonaisuudessaan maaseutuohjelman piiriin.

Monirahasto-tavoite on otettu huomioon järjestämällä tilaisuus nimeltä ”KaupunkiLEADER – LEADER i stan” Turussa 16.8.2012. Tilaisuudessa avattiin mitä paikallinen kehittäminen voisi tarkoittaa Turun kaupungissa. Kaupunki-Leader työssä I samma båt – samassa veneessä tulee osaltaan jakamaan kokemustaan siitä miten kaksikielinen paikalliskehittäminen toimii. Työ tullaan tekemään yhteistyössä Turun seudun Leader-ryhmän Varsin Hyvän kanssa. Yksi osio tavoitteiden alueellisessa yhteensovittamisessa on ollut yhteydet aluekehitysohjaaja Tarja Nuotioon Varsinais-Suomen liitossa; Leader-ryhmät ovat olleet yhteydessä häneen 28.5.2012 ja 7.9.2012. Yhteistyö Varsinais-Suomen liiton kanssa on antanut meille hyvää tiedonvaihtoa liittyen tulevaan EU-ohjelmakautteen ja sen maakunnallisiin välineisiin. Leader-ryhmien edustus Maakunnan yhteistyöryhmässä (MYR) antaa meille mahdollisuuden vaikuttaa ja jakaa tietoa koko maakunnassa.

Samaanaikaisesti maaseutuohjelman valmistelun kanssa aukeaa myös haku uudeksi kalatalousryhmäksi eteläiselle Saaristomerelle. Tavoitteenamme on että hoidamme uuden kalatalousryhmän hallinnon tulevalle ohjelmakaudella. Olemme lähettäneet strategiamme Saaristomeren kalatalousryhmästä ministeriöön kesäkuussa 2013 ja aiomme osallistua viralliseen kalatalousryhmien hakuun syksyllä 2014. ESR- ja EAKR-hankkeet näemme myös erinomaisena mahdollisuutena saariston kehittämisessä, erityisesti liittyen viime aikojen elinkeinoelämän muutoksiin, saariston ikärakenteeseen, alueen mahdollisuuksiin jne.

2) Uuden strategian visio, tavoitteet, toimenpiteet ja seurantatiedot

2.1 Taustaa visiolle, tavoitteille ja toimenpide-ehdoituksille

Tavoitteet EU:n maaseudun kehittämiseksi ovat yhtenä osana toteuttamassa EU:2020-strategian tavoitteita **kestävästä kasvusta, älykkästä kasvusta ja osallistavasta kasvusta**. Leader-toimintaryhmä I samma båt – samassa veneessä osalta strategiamme tavoitteet rakentuvat maaseudun kehittämisen tavoitteisiin ja toimenpiteisiin seuraavan ohjelmakauden osalta. I samma båt – samassa veneessä aikoo Leader-toteutustavan avulla toteuttaa näitä tavoitteita. Näiden tavoitteiden saattaminen käytännön toimintaan Turun saaristossa vuosina 2014-2020 edellyttää, että nykytila ja toiminnan edellytykset alueella pitää kartoittaa. Tätä varten olemme tehneet sekä alueellisen että paikallisen SWOT-analyysin. Nämä analyysit ovat esiteltyinä sivuilla 8-9. SWOT-analyysit antavat kokonaiskuvan alueen nykytilasta. Ohjelmakauden 2007-2013 aikana on toteutettu

monia hankkeita⁴ joiden kokemukset ja loppupäätelmät antavat lisää ohjausta nykyisten kehittämistarpeiden ja ongelmakohtien ympärille.

Strategiassamme oleellista on aikaisemmillä ohjelmakausilla toteutuneiden hankkeiden hyödyntäminen ja temaattinen jatkuvuus, sekä tulosten käytännön soveltaminen. Strategia ottaa huomioon lukuisten kulttuurihankkeiden tulokset ja tavoitteet, soveltaa sitä tietoa, mitä esimerkiksi saariston matkailuyrittäjien eläköitymisprosessiin liittyneessä omassa hankkeessamme saatiin esille. Saariston ”kakkosasukkaiden” ostokäyttäytymiseen ja palvelutarpeeseen liittyvä selvityshanke ohjelmakaudella 2007-2013 on esimerkki hankkeesta, jossa saimme laajalla pohjalla tietoa tämän alati suurenevan ryhmän merkityksestä saariston elinkeinoelämälle ja saariston kehittämiseksi. Ympäristöön ja sen hoitoon liittyviä paikallisen tason hankkeita on kuluvalle ohjelmakaudella ollut lukuisia ja tätä ”ruohonjuuritason” innostusta lähdemme tukemaan myös uudessa strategiassamme. Kylä- ja kansalaistoiminnan tukeminen on oleellinen osa uutta strategiassamme, ei vähiten kuntarakennemuutoksen vaikutuksesta. Tässä työssä tulemme nostamaan esille LEADER-metodia ja sen kolmikantarakenteen mukaista kumppanuutta. Strategiassamme nivoutuu-, toteuttaa-, ja täydentää muiden järjestöjen ja julkisten tahojen kehittämissuunnitelmia jotka liittyvät Turun saaristoon. Näiden joukosta voi mainita kaksi, jotka ovat keskeisiä meidän toiminta-alueellamme.

1) Valtakunnallinen saaristopoliittinen toimenpideohjelma vuosille 2012-2015 (Työ- ja elinkeinoministeriö)⁵

Valtakunnallinen ohjelma sisältää ylemmän tason tavoitteet Suomen saaristopoliitikalle. Leader toimii käytännön työkaluna ohjelmassa mainittujen tavoitteiden toteuttamisessa. Strategiassamme toteuttaa osaltaan pienien käytännön toimien kautta saariston ominaispiirteiden edistämistä ja toteuttaa saariston erityisintressejä. Sekä I samma båt – samassa veneessä oma strategiassamme ja saaristopoliittinen toimenpideohjelma ovat keskenään hyvin linjassa toimenpiteisiin liittyen.

2) Varsinais-Suomen saaristo-ohjelma vuosille 2012-2014⁶

Saaristomatkailu, saaristoasuminen ja saaristokulttuuri ovat kaikki teema-alueita joita molemmat organisaatiot edistävät strategiallaan /ohjelmallaan. Paikallislähtöinen toteuttaminen Leaderin kautta tukee hyvin niitä tavoitteita, joita Varsinais-Suomen liitto on asettanut Turun saariston aluekehitysohjelmaansa. Liiton resurssit suuntautuvat enemmän edunvalvontapuolelle ja tukee/täydentää näin Leaderin enemmän pienimuotoista toimintaa ja samalla mahdollisuuksiamme tehdä töitä yhteisten päämäärien eteen.

2.2. Visio ja tavoitteet

Analyysiin ja pohjatyöhön perustuen I samma båt-samassa veneessä –toimintaryhmän visio vuodelle 2020 on **saariston elinvoimaisuuden ylläpitäminen ympärivuotisesti**. Johtoajatukseksi tulevalle ohjelmakaudella on **”Saaristo elää ja kehittyy – perinteisiin luottaen mutta ajassa eläen”**.

⁴ Katso sivu 14 tässä strategiassa (hanketaulukko)

⁵ Löytyy seuraavan linkin kautta: https://www.tem.fi/files/34248/TEMjul_30_2012_web.pdf

⁶ Löytyy seuraavan linkin kautta:

http://www.varsinais-suomi.fi/images/tiedostot/Tietopankki/Julkaisut/2012/saaristo-ohjelma_2012-2014.pdf

Vuonna 2020 saaristossa voi asua ja toimia ympäri vuoden. Saaristossa on sopiva infrastruktuuri joka mahdollistaa modernin elintavan perinteisessä saaristomaisemassa. Saariston palvelut ovat hyödyksi niin vakituisille asukkaille, kuin myös vapaa-ajan asukkaille ja matkailijoille. Yhteisöllisyys, ja sen tunne, on vahva ja saaristolaiset tekevät yhdessä pitkäjänteistä työtä hyvinvoivan saariston eteen. Hyvinvoinnilla tarkoitetaan sekä ihmisiä että ympäristöä. Saaristossa kaksikielisyys nähdään voimavarana ja kilpailuetuna.

Tavoittemme on tämän strategian kautta toteuttaa asettamamme visio. Haluamme jatkossakin tarjota kehittämistyökalun, joka perustuu paikalliseen tarvehankintaan ja jossa paikallisia ratkaisuja voi saada aikaiseksi Leader-metodin avulla. Osallistava yhteiskunta, jossa väestön hyvinvointi on sidoksissa yhdistystoiminnan ja yritystoiminnan aktivointiin, on Leader-toiminnan ydin. Prioriteettimme ja läpileikkaavat teemamme edistävät ja ylläpitävät kehittämistyön laatua.

Perustelut ja yhteys EU:n tavoitteisiin: Jotta EU:n kolme tavoitetta maaseudun kehittämiseksi toteutuisi, pitää myös I samma båt – samassa veneessä toimintaryhmän suunnata tavoitteensa kestäviin toimenpiteisiin ja ratkaisuihin. Nämä toimenpiteet ja ratkaisut ovat mahdollisia vain, jos saaristo pysyy asuttuna vuoden ympäri.

Bruntland-raportin kestävä kehityksen määritelmän mukaan ”kestävä kehitys on kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa” (Bruntland report ”Our common Future”)⁷

2.3. Läpäisyperiaatteet ja seurantatiedot

Perinteiset elinkeinot pitävät yllä saariston elinvoimaisuutta, mutta niiden hyödyntäminen pitää tapahtua tavalla joka samalla vastaa sekä kysyntään että pystyy toimimaan puhtaan ympäristön puolesta. Kestävä kasvun merkitys strategian tavoitteiden toteuttamisessa tulee olemaan merkittävämmässä asemassa seuraavalla ohjelmakaudella. Yleisesti ottaen voi laittaa merkille että ne läpäisyperiaatteet jotka ovat nykyisessä ohjelmassa, ovat sopusoinnussa EU2020-strategian tavoitteiden kanssa. ISB-SV kehittämisstrategia 2014-2020 haluaa ottaa nämä tavoitteet käyttöön saariston kehittämistyössään.

Läpäisyperiaattemme vastaavatkin jo osin EU2020- strategian tavoitteista kestävästä kasvusta, älykkästä kasvusta ja osallistavasta kasvusta.

<u>Läpäisyperiaatteet</u>	<u>Vastaa EU:n tavoitetta</u>
Omaleimaisuus	Älykäs kasvu
Kestävä kehitys	Kestävä kasvu, älykäs kasvu
Innovatiivisuus	Älykäs kasvu
Yhteistyö	Osallistava kasvu
Tasa-arvoisuus	Osallistava kasvu
Uusi teknologia	Älykäs kasvu
Yrittäjyys	Osallistava kasvu
Osaamisenkehittäminen	Älykäs kasvu
Yhteistoiminta	Osallistava kasvu, älykäs kasvu

Kaikissa toimenpiteissä pyritään siihen, että läpäisyperiaatteet on huomioitu jo hankkeen suunnitteluvaiheessa. Läpäisyperiaatteet, jotka ISB-SV nostaa esille, ovat luonteeltaan indikaattoreita, joihin tulee kiinnittää huomio, kun hanke tulee hallituskäsittelyyn. Läpäisyperiaatteet toimivat sekä määrällisinä että laadullisina indikaattoreina hankkeissa. Tämän kautta voidaan määrätietoisesti työskennellä **saariston elinvoimaisuuden ylläpitämisen eteen ympärivuotisesti**.

⁷ Raportti: *Our Common Future*, 1987, World Commission on Environment and Development.

Läpäisyperiaatteet ja niiden käytännön sisältö

Alueen omaleimaisuus

Tuettavien toimenpiteiden tulee heijastaa alueen omaleimaisuutta, jota on esimerkiksi luonnon ja meren läheisyys, saariston maantieteelliset erityispiirteet ja infrastruktuuri, kuten lauttaliikenne, pienimuotoisuus ja kaksikielisyys. Saaristokulttuurista puhuttaessa voidaan lisätä, että kyseessä on oma ”elämäntapa”.

Kestävä kehitys

Kestäväällä kehityksellä tarkoitetaan, että hankkeiden on nähtävä kehitys siinä valossa että se kasvu jota hankkeella edistetään, ottaa myös huomioon seuraavien sukupolvien tarpeet. Itämeren rehevöityminen ja luonnonperinnön suojeleminen on otettava huomioon, kun saaristoympäristön toimenpiteitä suunnitellaan ja toteutetaan.

Innovatiivisuus

Innovatiivisuudella tarkoitetaan että hankkeet kehittävät uutta, sekä ajattelevat uusiksi toimintatapoja ja –muotoja ja, että hankkeet eivät pitäydy koetelluissa toimintatavoissa ja kohderyhmissä. Termillä tarkoitetaan myös, että on olemassa erityinen metodi, jota halutaan kokeilla ja että se ei jo ole osana vakiintunutta toimintaa. Huomion kohteena ovat erityisesti kehitysprosessit ja niiden tulokset osana innovatiivista toimintaa.

Yhteistyö

Yhteistyöllä tarkoitetaan, että hankkeet kartoittavat mahdolliset yhteistyökumppanit sekä toiminta-alueellaan ja sen ulkopuolella, sekä toteuttavat toimenpiteitä yhdessä. Kansainvälinen ulottuvuus otetaan huomioon varsinkin jos voidaan hyödyntää muiden samankaltaisten alueiden yhteisiä intressejä. Samankaltaisilla alueilla tarkoitetaan Turun saariston kanssa väestöpohjaisesti, sosio-ekonomisesti ja/tai kulttuurisesti samoja piirteitä omaava alue. Leader-metodi näkyy toimintatapana myös itse Leader-ryhmän ulkopuolisessa toiminnassa.

Tasa-arvoisuus

Tuettavat toimet vaikuttavat myönteisesti esim. sosiaaliseen, taloudelliseen ja alueelliseen tasa-arvoisuuteen. Myös toimia, jotka parantavat naisten ja miesten tasavertaista oikeutta työhön ja toimeentuloon, tuetaan. Nuoret ovat ohjelmassamme erityiskohderyhmä. Hankkeiden on tavoitettava uusia kohderyhmiä ja vahvistettava paikallisyhteisöä kokonaisuutena, sekä estettävä kulttuurisen- ja aineellisen pääoman vinoa jakautumista.

Uusi teknologia

Tuetaan toimenpiteitä, joissa käytetään uutta teknologiaa. Uudella teknologialla tarkoitetaan, että se tekniikka, joka kehitetään ja otetaan käyttöön hankkeiden ja yritysrahoituksen avulla, johtaa tehokkaaseen ja ympäristöystävälliseen tuotantoon.

Yrittäjyys

Yrittäjyydellä tarkoitetaan että toimenpiteet tähtäävät siihen että ihmisillä on mahdollisuuksia luoda omaa toimeentuloansa. Hankkeet ja yritysrahoitus johtavat uusiin yrityksiin. Yritystoiminnan perustaminen saa positiivisen kuvan ja askel palkkatyöstä yrittäjyyteen pienenee. Myös yrittäjämönteisyyden nostaminen henkilötasolla on osa tätä periaatetta.

Osaamisenkehittäminen

Osaamisenkehittämisellä tarkoitetaan, että hanke antaa valmiuksia toimia omalla alalla. Alan yhteistyön kautta oppiminen ja vertaisoppimisen ja ns. benchmarkingin hyödyntäminen ovat esimerkkejä tästä. Saariston erityisosaamistason nostaminen kuuluu myös tähän.

Yhteistoiminta

Yhteistoiminnalla tarkoitetaan että hankkeet luovat uusia toimintamuotoja julkisen puolen ja yritysten/järjestöjen yhteistoimilla. Hankkeet ottavat huomioon muiden toimijoiden tiedot ja taidot sekä sitoutuvat tehokkaaseen verkostotoimintaan koko hankkeen läpi.

2.4. Strategisista tavoitteista käytännön hankkeiksi

Toimenpiteet, joihin strategia rakentuu, on jaettu neljään painopistealueeseen: **Asuminen ja ympäristö, Työ, Palvelut ja Yhteisöllisyys**. Nämä painopistealueet kattavat yleisteeman joka on: **saariston elinvoimaisuuden ylläpitäminen ympärivuotisesti**. Nämä ovat myös linjassa SWOT-analysimme johtopäätösten kanssa.

Jokaisessa painopistealueessa on tarkennettu, mitä odotamme hanke- ja yritystukihakemuksilta, jotta ne olisivat linjassa strategiamme kanssa. Toimenpide-ehdotukset ovat lisäksi mukana suuntaa-antavina esimerkkeinä siinä, minkälaisia hankkeita toimintaryhmä priorisoi rahoituksessa. Jokaiselle toimenpide-ehdotukselle strategissamme on mainittu, mihin EU-asetuksen toimenpiteeseen se kytkeytyy. Jokaiselle painopistealueelle on myös tehty indikaattorit.

Strategian toimenpiteet toteutuvat paikallisten- ja alueidenvälisen hankkeiden muodossa. Hanketyypit joita voidaan tukea Leader:in kautta tulee esille Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmassa 2014-2020. I samma båt – samassa veneessä pyrkii lisäämään alueidenvälisen hankkeiden lukumäärää.

HANKETYYPPI	PROSENTUAALINEN OSUUS KOKONAISMÄÄRÄSTÄ	JULKINEN RAHOITUS
Paikallisia yleishyödyllisiä hankkeita	60%	1 684 800 €
Paikallisia yrityshankkeita	25%	702 000 €
Paikallisia hankkeita yht.	85%	2 386 800 €
Alueidenvälisiä hankkeita	10%	280 800 €
Kansainvälisiä hankkeita	5%	140 400 €
Rajatylittäviä hankkeita yht.	15%	421 200 €
Yhteensä hankkeisiin	78%	2 808 000 €
Hallinto	22% kokonaiskehyksestä	792 000 €
Kokonaiskehys	100%	3 600 000 €

Hyviä hanke-esimerkkejä ohjelmakaudelta 2007-2013, jotka ovat antaneet perustan toimenpide-ehdotuksille, tulevat mm. seuraavista toteutuneista hankkeista:

Alateema **Asuminen**: *Trygga skärgårdsboende, Skärgårdshemman inför nya utmaningar, Korpo 2040, Salmiitun kyläkaava*

Alateema **Työ**: *Saariston matkailuyritykset murroksessa? Artists in the Archipelago, Synliggörande av konstnärer och konst i Åbo skärgård*

Alateema **Palvelut**: *Kulturrum Bio Pony, Skärgårdens skördeifest, Skördeifest -året runt, Kirjais boktorn och lekpark, Skärgårdscykel, Erikoispainokoneinvestointi*

Alateema **Yhteisöllisyys**: *Fokus på Åbolands Byar, Föreningsstrukturen i byarna, Gipjiippi, Konstskola för barn och ungdomar i Väståboland.*

Yhteenvetoja hankkeista voi lukea hankerekisteristä I samma båt –samassa veneessä nettisivuilta:

www.sameboat.fi.

ASUMINEN JA YMPÄRISTÖ

Toimenpiteitä teemaan asuminen: Toimintaryhmä rahoittaa hankkeita, joiden tavoitteina on vastata vuokra-asuntojen ja muiden asumismuotojen tarpeeseen. Saaristo-asuminen vaatii, että infrastruktuuri mahdollistaa nykyajan tarpeet (*vesi, sähkö, viemäri, laiturit, silta sekä tieyhteydet*) Tukea voidaan myöntää esiselvityksiin, suunnitelmiin ja yhteistyömuotoihin, joiden tavoitteena on nykyisten rakennusten käyttöasteen kohottaminen ja uusien asumismuotojen luominen (esim. Utön malli)⁸. Kaikissa toimenpiteissä on otettava huomioon että ratkaisut ovat ympäristönäkökulmasta kestäviä. Läpäisyperiaatteiden huomioiminen nähdään etuna⁹.

Asuminen, energia ja jätevedet

TOIMENPITEET	TOTEUTTAJAT
Kyläkaavat osaksi kunnan kaavoitusta Toimenpide: 7	Kyläyhdistykset Kunnat Osuuskunnat
Elinkeinotoimintaa kodista käsin Toimenpide: 1	Tietoliikennealan yritykset, kunnat
Ympäristötoimet kuten esim. maisematoimenpiteet, ja toimenpiteet Saaristomeren/Itämeren tilan kohentamiseksi Toimenpiteet: 10,11,12	Yhdistykset Oppilaitokset

Vuokra-asunnot ja osa-aikaiset asukkaat

TOIMENPITEET	TOTEUTTAJAT
Lisätään vuokra-asuntojen määrää saaristossa Toimenpiteet: 6,7	Kyläyhdistykset Kiinteistö OY:t
Tehostetaan nykyisten vuokra-asuntojen käyttöastetta Toimenpiteet: 6,7	Kunta Kiinteistö OY:t
Kakkosasujat voimavaraksi Toimenpiteet: 1,6,7	Kunnat, yhdistykset

Tulosindikaattorit

- Perustetaan yrityksiä ja verkostoja jotka voivat tarjota vuokra-asuntoja niin vakiasukkaille kuin myös kausityövoimalle. Uusia yrityksiä kautena 2014-2020, 5 kpl.
- Tehdään kyläkaavoja, ympäristösuunnitelmia ja kartoituksia määräytyistä maantieteellisistä alueista, päämääränä asuntojen käyttöasteen nousu. 5-20 kpl. suunnitelmaa vuosina 2014-2020
- Kirjoilla olevien lukumäärä nousee jokaisessa kunnassa 5% kautena 2014-2020.

⁸ Korppoon kunta ja Utön kotiseutuyhdistys hankkivat kiinteistöjä Utössä puolustusvoimien jätettyä saaren. Kiinteistöjä vuokraa nykyään asunto-osakeyhtiö jonka kotiseutuyhdistys omistaa.

⁹ Läpäisyperiaattemme ovat esiteltynä kappaleessa 2.3.

TYÖ

Toimenpiteitä teemaan työ: Toimintaryhmä rahoittaa hankkeita, jotka pyrkivät vastaamaan elinkeinorakenteen muutokseen alueella. Tukea voidaan myöntää joko suorana yritystukena tai tietyn toimialan kehittämiseen. Tukien päämääränä on vauhdittaa pienten, kausiluontoisten elinkeinojen ammattimaisuutta, sekä uusien menetelmien käyttöönottoa mikroyrityksissä tuotteiden ja palvelujen tuottamisessa. Läpäisyperiaatteiden huomioiminen nähdään etuna.¹⁰

Korvataan teolliset työpaikat

TOIMENPITEET	TOTEUTTAJAT
Luodaan uusia työpaikkoja palvelualalle ja pienimuotoiseen tuotantoon Toimenpiteet: 4,6,7	Yritykset Kyläyhdistykset Osuuskunnat Kunta
Tuetaan uusien työmuotojen käyttöönottoa (<i>pop-up yrittäjyys, tuottajaosuuskunnat, ammatinvaihto, ns. joustotyö</i>) Toimenpiteet: 6,7,9	Yritykset Osuuskunnat Kunta

Sesonkityövoiman kohtaavuus

TOIMENPITEET	TOTEUTTAJAT
Lisätään työnantajien ja työvoiman kohtaamista Toimenpiteet: 1,16	Kunta Yritykset Yrittäjäyhdistykset
Pidennetään matkailusezonkia varsinkin syyspuolella, kohdennetaan markkinointia Toimenpiteet: 1,4,11	Kunnan matkailupuoli Yritykset
Lisätään matkailuelinkeinon ammattimaisuutta Toimenpiteet: 1,6,11	Kunnan yritysneuvonta Yritykset

Tulosindikaattorit

- 10 uutta palvelua ja 30 uutta työpaikka syntyy. Jokaista tuettua yritystä kohden 0,5-3 henkilötyövuoden lisäys vuosina 2014-2020. Naisten osuus työpaikoista on 50% ja nuorten osuus 30% (alle 35 vuotta)
- Uusia yrityksiä perustetaan: Toimenpiteet matkailuelinkeinon saralla johtavat siihen että vähintään 10 yritystä vuosien 2014-2020 aikana lähtee harjoittamaan toimintaa, joka tuo pääelinkeinoon ainakin yhdelle yrittäjälle.
- Ainakin viisi tuottajaosuuskuntaa aloittaa toimintansa, jotta palveluiden kysyntään pystytään vastaamaan aloilla, joilla perinteinen yrittäminen ei ole kannattavaa.

¹⁰ Läpäisyperiaattemme ovat esiteltyjä kappaleessa 2.3.

PALVELUT

Toimenpiteitä teemaan palvelut: Toimintaryhmä rahoittaa hankkeita jotka pyrkivät lisäämään paikallista palvelutarjontaa saaristossa. Tukea myönnetään suorina yritystukina ja yhdistystoiminnan kehittämiseen kun on kyse palveluista, sekä tukena tietyn elinkeinoalan kehittämiseen. Tukien päämääränä on että syntyy palveluja, joista hyötyvät saariston elinkeinot, asukkaat ja järjestöt. Läpäisyperiaatteiden huomioiminen nähdään etuna¹¹.

Palvelut kohtaamaan kysyntää

TOIMENPITEET	TOTEUTTAJAT
Tuetaan erikoistuvia palvelualojen yrityksiä aloittamaan ja laajentamaan toimintaansa Toimenpiteet: 1,3,6,7	Yritykset Kyläyhdistykset Osuuskunnat Kunta
Hyödynnetään osa-aikaisasukkaiden ja matkailijoiden palveluntarvetta. Lähiruoka tuodaan paremmin saataville. Maatilat tarkastavat tuotantoaan ja kehittävät uusia palvelumuotoja (esim. "mathantverk") Toimenpiteet: 3,5,6,7	Yritykset Kunta Maatilat Osuuskunnat

Uusia palvelumuotoja saaristoon

TOIMENPITEET	TOTEUTTAJAT
Liikkuvat palvelut käyttöön Toimenpiteet: 1,16	Yritykset Yhdistykset Kunta
Matkailuelinkeinot ja kulttuuri kohtaavat Toimenpiteet: 1,5,6	Yritykset Kunnat Yhdistykset
Vanhenevan väestön palvelutarpeen hyödyntäminen Toimenpiteet: 4,7	Yritykset
Kunnan ja kolmannen sektorin yhteistyö palveluntuotannossa löytää muotonsa koko saaristoalueella Toimenpiteet: 1,7,16	Yhdistykset Kunta

Tulosindikaattorit

- 20 uutta palvelua syntyy. Yhteistyöhankkeet kuntien, järjestöjen ja yritysten välillä johtavat siihen että palvelut joita ei voi tuottaa vapaan markkinoiden ehdoilla voivat säilyä. Vastaavanlaisia hankkeita toteutetaan jokaisessa kunnanosassa, jossa ei ole suurempaa kyläkeskusta.
- Naisten osuus uusissa palveluissa on 50% ja nuorten osuus on 30% (alle 35 vuotta)
- Vuosina 2014-2020 tehdään järjestöstrategiat joka kuntaan.

¹¹ Läpäisyperiaattemme ovat esiteltyjä kappaleessa 2.3.

YHTEISÖLLISYYS

Toimenpiteet teemaan yhteisöllisyys: Toimintaryhmä rahoittaa hankkeita jotka pyrkivät edistämään paikallisyhteisöjen roolia kehittäjinä. Tukea voidaan myöntää yhdistystoiminnan kehittämiseen ja yleishyödyllisiin investointeihin. Tukien päämääränä on yhteenkuuluvuuden vahvistaminen ja tuesta hyötyvät niin saariston elinkeinot, asukkaat kuin myös järjestöt. Läpäisyperiaatteiden huomioiminen nähdään etuna. Läpäisyperiaattemme on esitelty kappaleessa 2.3.

Kunnat kuntarakenneuudistuksen jälkeen

TOIMENPITEET	TOTEUTTAJAT
Vahvistetaan yhdistysten roolia kehittäjinä Toimenpiteet: 1,6	Yhdistykset Kunta
Yhdistykset hyödyntävät omaa osaamistaan ja omaisuuttaan paremmin ja aktivoivat kylän asukkaita Toimenpiteet: 1,6	Yhdistykset

Lähidemokratia aktivoi väestöä

TOIMENPITEET	TOTEUTTAJAT
Lähidemokratia vahvistaa kylän identiteettiä ja toimii vuorovaikutteisesti elinkeinoelämän kanssa Toimenpiteet: 1,6,15	Yhdistykset Kunta, yritykset Leader-ryhmä
Leader-metodi keskeiseksi työkaluksi Toimenpiteet: 1,15	Yhdistykset Kunnat Yritykset

Sosiaalinen pääoma ja nuoriso

TOIMENPITEET	TOTEUTTAJAT
Jokaisessa kunnassa toimivat kansalaisvaikuttamisen väylät ja nuoriso pystyy vaikuttamaan arkipäiväänsä Toimenpiteet: 1,6	Yhdistykset Kunta
Kulttuuritoiminta aktivoi väestöä ja antaa mahdollisuuden elinkeinotoimintaan Toimenpiteet: 1,5,6,15	Yhdistykset Kunnat Yritykset
Kieliryhmien välinen yhteistyö syvenyy Toimenpiteet: 1,15,17	Yhdistykset Kunnat

Tulosindikaattorit

- Tuetut toimenpiteet johtavat siihen, että suurempi osa ihmisiä osallistuu yhdistystoimintaan, kuin ennen tuen myöntöä. Prosentuaalinen lisäys, 10% per hanke. Mitataan toimintaan osallistuneiden määrällä
- Yhteistyöverkostot tehostavat toimintaa ja enemmän ihmisiä tulee mukaan päätösprosesseihin, jotka vaikuttavat heidän arkipäiväänsä. Hankkeet ovat pro-aktiivisia enemmän kuin re-aktiivisia. Toteutetaan 10 hanketta, jotka edistävät ja toteuttavat lähidemokratiaa paikallisesti.
- Saaristokulttuuri tulee näkyvämmäksi ja kulttuurinharjoittajien toimintaedellytykset paranevat.

2.5. Rahoituksen jakautuminen toimenpiteiden välillä

TOIMENPIDE	OSUUS HANKKEIDEN KOKONAIKKEHYKSESTÄ/ PROSENTTIA JA EUROMÄÄRÄ
Asuminen ja ympäristö	20 % / 561 600 €
Työ	15 % / 421 200 €
Palvelut	30 % / 842 400 €
Yhteisöllisyys	35 % / 982 800 €

2.6. Kaavio hankevalinnalle

VAIHE	TOIMENPITEET
Suunnitteluvaihe	<ul style="list-style-type: none">- Hankesuunnitelma tehdään niin, että se vastaa strategiassa esiteltyihin toimenpiteisiin- Hanke kirjaa ylös toteuttamismetodit ja realistiset tavoitteet suunnitelluille toimenpiteille
Päätösvaihe	<ul style="list-style-type: none">- Hallituksen päätös perustuu<ol style="list-style-type: none">a) Strategianmukaisuuteenb) Hankkeen pisteytykseenc) Läpäisyperiaatteet laadullisina indikaattoreina
Toteuttamisvaihe	<ul style="list-style-type: none">- Hanke viedään läpi niin että suunnitellut toimenpiteet toteutuvat- Hanke edistää strategian toimenpideindikaattoreiden toteutumista

3) Yhteistyö, aktivointi ja viestintä

3.1. Alueen väestön aktivointi

Jotta strategia voisi johtaa laadukkaaseen kehittämistyöhön, tarvitaan aktiivista yhteistyötä alueen toimijoiden välillä. I samma båt – samassa veneessä työskentelee tiiviisti julkisen puolen, järjestöjen sekä yksityisen sektorin (pienyrittäjät ja maaseudun asukkaat) kanssa.

Johtoajatuksena aktivoinnissa on tehokas varojen käyttö ja hyvä yhteistyö alueen toimijoiden kanssa. Tiedotusta strategiasta/ohjelmasta, toimintaryhmätoiminnasta, ja rahoitusmahdollisuuksista toteutetaan suurilta osin yhteisin voimin (I samma båt – samassa veneessä yhdessä toisten toimijoiden kanssa). Leader-ryhmä järjestää itse tilaisuuksia ja on myös mukana yhteisjärjestäjänä muiden toimijoiden kanssa. Kokemukset ohjelmakaudelta 2007-2013 ovat näyttäneet että suurimmat osallistujamäärät tiedotustilaisuuksiin, kursseihin ja seminaareihin saadaan kun järjestäjä on paikallinen ja pystyy jakamaan tietoa tilaisuudesta tehokkaasti tarkoittaen, että askel osallistua ei ole liian suuri. Tavoitteena on aina, että pystymme tavoittamaan laajalti koko alueen väestön. Tämä aktivointityö on hyvin tärkeätä, jotta toimintaryhmä voi vahvistaa rooliaan aluekehittäjänä myös itse hankerahoituksen ja hankeneuvonnan lisäksi. Käytännön esimerkkejä tästä on mm., että opimme arviointihankeemme *Leadereffekt: Liten åtgärd –stor effekt* tuloksista, ja suuntaamme aktivointiamme hanketuloksien pohjalta.

Varsinkin kunnat, kyläyhdistykset ja yrittäjäyhdistykset ovat järjestäjiä joiden tilaisuuksiin toimintaryhmä tulee aktiivisesti toimimaan, järjestämään ja osallistumaan. Toimimalla yhteisjärjestäjänä temaattisissa tilaisuuksissa liittyen kehitykseen, elinkeinoihin ja kulttuuriin välittää käytännönläheisen kuvan siitä, mitä Leader-toiminnalla voi saada aikaiseksi ja jalkauttaa tiedon järjestöille ja paikallisille asukkaille jotka näkevät teeman ajankohtaisena. Toimintaryhmälle on kuitenkin tärkeätä löytää uusia yhteistyökumppaneita niin tiedonvälitykseen, kuin myös hankkeisiin. Verrattuna nykyiseen ohjelmakauteen (2007-2013), toimintaryhmä

aikoo markkinoida tehokkaammin toimintaansa myös sosiaalipuolen, nuorisupuolen ja ympäristöpuolen toimijoille. Tämä johtaa niistä priorisoinneista uudelle ohjelmakaudelle, jotka SWOT-analyysin päivityksessä nousivat esille. Näkyvyys toiminta-alueella on myös tärkeää, jotta enemmän ihmisiä osallistuisi toimintaryhmän toimintaan ja että Leader-yhdistys saisi lisää jäseniä. Naisten ja nuorten aktivointi on myös erityisiä prioriteetteja; tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi naisten ja nuorten aktivointi nähdään myönteisenä tekijänä hankkeiden pisteytyksessä (valintakriteereissä).

Kysymyksissä, jotka ovat yhteisiä yhdistys- ja pienyrityspuolella koko Turun saaristoalueella, toimintaryhmän rooli on myös tuoda alueen toimijoita yhteen, jakaa tietoa, tehdä työtä toimintaedellytysten puolesta ja ratkoa ongelmia. Toimintaryhmä tulee tarpeen mukaan toteuttamaan hankkeita, joissa ratkotaan näitä kysymyksiä. Vuosien 2007-2013 aikana toteutettiin hankkeet *Saariston matkailuyritykset murroksessa? Toimialakohtainen esiselvitys* ja *Föreningsfältet i skärgården*. Molemmissa hankkeissa toimintaryhmä pystyi tekemään täsmätoimenpiteitä tiettyyn aihealueeseen, näin saatiin resursseja myös toimintaan, joka ei kuulu tavanomaiseen aktivointitoimintaan ja hankehallintoon. Molemmat hankkeet johtivat hyvin tuloksiin ja täten I samma båt – samassa veneessä aikoo myös ohjelmakauden 2014-2020 aikana toteuttaa hankkeita, joissa käsitellään temaattisia kysymyksiä jotka ovat ajankohtaisia ”toimintakentällä”.

Alueellisella tasolla **Varsinais-Suomen LEPO-ryhmä (Leader-yhteistyö)**, **Saaristomeren Biosfäärialue** ja **Varsinais-Suomen Kylät** ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita, kun puhutaan Leader-aktivoinnista ja Maaseutuohjelman tiedotuksesta. Toimimalla näissä verkostoissa I samma båt – samassa veneessä ulottaa laajalla pohjalla maaseudun asukkaisiin, kuntiin, järjestöihin ja yrittäjiin. Tavoittelemme pro-aktiivista otetta, jotta Leader saa vahvan roolin hankkeiden edistäjänä. Tämä toimii molempiin suuntiin siten että me integroidumme näihin verkostoihin omien hankkeidemme avulla, kuten teimme arviointihankeessamme *Leadereffekt: Liten åtgärd – stor effekt*. Mutta samalla saamme itse myös näiden verkostojen avulla laajemmin yhteyksiä alueen toimijoihin.

3.2. Alueidenväliset ja kansainväliset verkostot

I samma båt – samassa veneessä pyrkii ylläpitämään niitä verkostoja jotka ovat syntyneet aikaisempien ohjelmakausien myötä ja hankkimaan uusia yhteyksiä yhteisten kysymysten ympärille. Saaristoalueyhteistyöllä on korkea prioriteetti, tätä yhteistyötä laajennetaan entistä enemmän sisä-Suomen saaristoon. Kaksikielisten Leader-ryhmien yhteistyö jatkuu ja tiivistyy edelleen. Yhteydet Ahvenanmaalle ja Ruotsiin ovat olleet arvokkaita kuluneilla ohjelmakausilla ja myös niitä on syytä edelleen jatkaa ja kehittää. Nämä yhteistyön muodot ovat syntyneet I samma båt:in omien kansainvälisten hankkeiden *Nordic Leader Dimension* ja *Leadereffekt: Liten åtgärd – stor effekt* kautta. Hanketoimijat ja kunnat ovat myös rakentaneet verkostoja ja yhteyksiä on koko Itämeren alueelle. Tämä tarkoittaa että meillä on valmiita kontakteja koko Itämeren alueelle ja että kansainvälinen yhteistyötä on juurrutettu Leader-yhteistyön avulla. I samma båt tulee toimimaan partnerina lisääntyvässä Pohjoismaisessa yhteistyössä. Kaksikielisyys meidän antaa meille ne edellytykset joita tarvitaan Suomen ja muun Itämeren alueen yhteistyön lisäämiseksi. Meidän kauttamme myös muut yhdistykset, kunnat ja Leader-ryhmät saavat ”ponnahduslaudan” Itämeren alueen yhteistyölle.

Alueidenvälisiä ja kansainvälisiä hankkeita toteutetaan strategian kaikilla teema-alueilla. Valintakriteerit ovat samat kuin paikallisille hankkeille, mutta tämän lisäksi kansainväliset hankkeet arvioidaan kahdella kohdennetulla pisteytyskriteerillä.

3.3. Ulkoinen viestintä

I samma båt – samassa veneessä työskentelee pro-aktiivisesti Leader:in ja maaseutuohjelman hyvän näkyvyyden eteen. Viestintä Leader-ryhmän osalta on pro-aktiivista, suunniteltua ja kohdennettua. Uusi Leader-brandi (ilme) otetaan käyttöön. Ulkoisen viestinnän osalta strategian tärkein tavoite on, että paikallismedia kertoo

Leader-ohjelmasta käytännön hanke-esimerkkejen avulla. Paikallisradio, paikallislehdet sekä järjestöjen nettisivut ja sosiaalisen median kanavat kertovat mitä on saatu aikaiseksi ja mitä voi saada aikaiseksi Turun saariston Leader-ohjelman avulla. I samma båt – samassa veneessä työskentelee itse päivittämällä säännöllisesti kotisivujaan sekä muita nettipalveluita (kuten *Twitteriä*), kertoakseen toimintaryhmän toiminnasta ja ohjelmasta. Viestintästrategiaamme kuuluu myös se, että toimimme koko ajan sekä suomeksi että ruotsiksi ja että kaksikielisyys-profilia vahvistetaan. Yhteistyö kielirajojen yli kuuluu ulkoiseen kuvaamme. Järjestettäviin viestintätilaisuuksiin on tärkeää että saamme kokoon edustusta niin I samma båt – samassa veneessä yhdistyksen henkilöstöstä, hallituksesta sekä hanketoimijoista. Täten voimme välittää monipuolisen kuvan toimintaryhmän toiminnasta. I samma båt – samassa veneessä, yhdessä muiden Varsinais-Suomen Leader-ryhmien kanssa, lisää markkinointiaan yhteisten toimenpiteiden kautta (esim. yhteinen hankkeella palkattu tiedottaja).

3.4. Sisäinen viestintä ja koulutus

Leader-toiminnasta kertovan uutiskirjeen säännöllinen julkaiseminen on sisäisen viestintämme kulmakivi. Näitä uutiskirjeistä julkaistaan vähintään kaksi kertaa vuodessa. Hallituksen jäsenille, hanketoimijoille ja muille Leader-toiminnasta kiinnostuneille tarjotaan mahdollisuus osallistua koulutuksiin ja kokemusten vaihtoon. Näitä tilaisuuksia järjestetään vuosittain ja päämääränä on, että järjestämisvastuu on joko Suomen kaksikielisillä toimintaryhmillä tai että Varsinais-Suomen Leader-ryhmät järjestävät ne yhdessä. Näiden järjestelyjen kautta halutaan varmistaa korkeampi osallistujamäärä sekä parempi kokemusten vaihto. Otamme käyttöön laatuksikirjan työssämme ja käytämme sitä tukimateriaalina uusille hallituksen jäsenille, työntekijöille sekä mahdollisille harjoittelijoille.

3.5. Oppimissuunnitelma

I samma båt – samassa veneessä pyrkii siihen, että toimintaryhmätyö kokonaisuudessaan kohottaa alueen toimijoiden oppimista (aktivoinnin, neuvonnan ja rahoituksen kautta). Hankeneuvonnan rooli tässä prosessissa on keskeinen. Yleisen hankeneuvonnan ja toimintaryhmän toiminnan pariin kokoontuu ihmisiä, joilla on halua kehittää omaa asuinympäristöään. Tämä toteutuu sellaisten koulutus- ja tiedotustilaisuuksien kautta, jotka ovat avoimia yleisölle ja/tai tietyille toimialalle. Toiminta-alueellamme m.m. Sydkustens landskapsförbund on profiloitunut kokoavaksi toimijaksi taide- ja kulttuurialalla; he järjestävät alan toimijoille oppimistyöpajoja laajalla repertuaarilla. I samma båt – samassa veneessä näkee tehtävänä olla osaltaan mukana näissä ja muissa vastaavissa työpajoissa. Oppilaitosyhteistyötä tulemme myös vahvistamaan. Nykytilassa meillä on yhdestä oppilaitoksesta vuosittain vieraita, mutta tulemme tarjoamaan vastaavia vierailuja myös muille oppilaitoksille. Tärkeimpänä kohderyhmänä on toisen asteen oppilaitokset toimialueellamme.¹²

Toimintaryhmän rooli alueen toimijoiden oppimisen edistäjänä on vahvimmillaan käytännön hankeneuvonnassa. Paikallisen kehittämisen toimenpiteet vaativat, että yhdistykset ja muut toimijat ottavat roolin joka ulottuu tavanomaisen yhdistystoiminnan ulkopuolelle. Hankesuunnittelun ja verkostoitumisen kautta paikallistoimijat oppivat, miten maaseutua voi kehittää paikallislähtöisesti. Tämä oppimisprosessi on erityisen tärkeä niille toimijoille, jotka ensi kertaa toteuttavat hanketta. I samma båt – samassa veneessä näkee tehtävänä panostaa resursseja erityisesti toimijoille, jotka toteuttavat ensimmäistä kehittämishankettaan ja täten tehdä Leader:iä tunnetuksi paikalliskehittämisen työkaluna. Ohjelmakaudella 2007-2013 toteutimme arviointihankkeemme *Leadereffekt: Liten åtgärd – stor effekt*; hanke toimii käytännön esimerkkinä siitä miten Leader:iä ja sen paikallisia tuloksia voi tuoda esille hanke-esimerkkejen avulla sekä suullisesti että sähköisesti, mm. seminaarien kautta. Näiden kokemusten hyödyntäminen on tärkeitä, jotta saamme alueen väestön tietoon sen, mitä Leader:in kautta on saatu aikaiseksi ja että uudet toimijat kiinnostuvat hankkeiden avulla

¹² Nykyään meillä on vuosittaisia vierailuja Liviasta (ympäristölinja), jossa kerromme Leaderista. Samaa konseptia tulemme tarjoamaan myös muille alueen oppilaitoksille. Ammattikoulut ja lukiot Paraisilla ja Kemiönsaarella ja koulut Vakka-Suomessa joilla on oppilaita Kustavista.

kehittämään toimintaansa. ISB:lle Leader-periaatteet¹³, ovat keskiössä kun hankeidea esitellään ja se saa palautetta. Työstäessään ideaa toteutettavaksi hankkeeksi, toimijat saavat tukea toimenpiteeseen, joka vahvistaa sekä heidän osaamistaan että myös koko paikallisyhteisöä. Kun hanketta toteutetaan, lisääntyvät myös hankehallintoon liittyvät taidot. Hankkeet oppivat, miten voi saavuttaa huomattavia kehittämistavoitteita, kun yhdistää niin julkista kuin yksityistä rahaa ja miten tämänlaista kokonaisuutta hallinnoidaan. Toimintaryhmä seuraa myös, miten hankkeet ovat toteutuneet hankeajan jälkeen. Toimenpiteiden läpikäynti ja arviointi ovat seuraava askel, kun toimija suunnittelee seuraavaa toimenpidettä alueen parhaaksi.

Indikaattoreita yhteistyölle, aktivointiin ja viestintään

- Tiedotustilaisuuksia järjestetään useamman tahon kanssa ja 2-5 uutta toimijaa tulee vuosittain mukaan toimintaamme (yhteisiä infotilaisuuksia ja uusia jäseniä)
- Jokainen hanke saa näkyvyyttä tiedotusvälineissä ja mieluiten kahdella kielellä.
- Kun hankkeista kirjoitetaan, Leader huomioidaan metodina ja brändinä.
- Muiden Leader-ryhmien kanssa tehtävässä yhteistyössä huomioidaan yhteiset kysymykset ja ongelmakohdat, ja että I samma båt – samassa veneessä ottaa aloitteen yhteisistä koulutuksista.

4) Strategian hallinto ja seuranta

4.1 Vastuukysymykset, hallinnon periaatteet ja ohjelman hallinnointi

Strategian seurannasta ja toteutuksesta sekä hallinnosta vastaa kolmikantaperiaatteen mukaisesti koottu yhdistyksen hallitus. Hallitus on päätösvaltainen, jos vähintään viisi hallituksen jäsentä (sis. puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja) ovat läsnä. Hallitus nimeää keskuudestaan työryhmän hankevalintaa helpottamaan. Työryhmällä voi olla myös muita tehtäviä, kuten esimerkiksi arviointiin ja hallintoon liittyviä erityistehtäviä. Strategian hallintoon olennaisesti kuuluvasta henkilöstöhallinnosta vastaa yhdistyksen hallitus, jonka sisältä nimetään vuosittain ns. henkilöstövastaava (kontaktihenkilö hallituksen ja henkilöstön välillä). Hallitus voi tarvittaessa nimetä myös muita työryhmiä. Hallituksen toimikausi on yhdistyksen sääntöjen mukaisesti 2 vuotta. Sama henkilö voi olla mukana hallituksessa sääntöjemme mukaan korkeintaan 4 vuotta peräkkäin (2 + 2 vuotta). Näin varmistetaan vaihtuvuus ja säilytetään ”tuoreus” päätöksenteossa ja strategian noudattamisessa. Operatiivista toimintaa varten tarvitsemme henkilökuntaa toimistollemme, joka hoitaa aktivointia ja hallintoa. Päämääränä on, että pystymme rahoittamaan 2,5 henkilötyövuotta koko ohjelmakauden läpi. Maantieteellisesti hajanainen alue pitkine matkoineen ja tarve työskennellä kirjallisesti kahdella kielellä aiheuttaa korotuspaineita henkilökunta- ja matkakustannuksiin. Tällä kokoonpanolla ja kokemuksella kolmen aikaisemman ohjelmakauden hallinnoinnista voimme todistettavasti sanoa että meillä on strategian toteuttamiseen tarpeelliset taloudelliset resurssit ja hallinnollinen kyky.

4.2. Hankevalinta

Hankkeet, jotka saavat LEADER-rahoitusta, valitsee hallitus, joka kokoontuu säännöllisin väliajoin (7-10 kertaa vuodessa). Hankehaku on jatkuva. Hakijat voivat jättää sisään hakemuksena joko sähköisesti tai kirjallisessa muodossa.¹⁴ Toimintaryhmän henkilökunta avustaa hakuprosessin alussa; hankkeita voidaan käydä katsomassa paikan päällä (erityisesti jos on kyse investoinneista, rakennushankkeista t.m.s.). Myös muu avustaminen kuuluu henkilökunnan velvoitteisiin (tavallinen neuvonta, avustaminen lomakkeiden kanssa, kehitysohjelman kriteerien tarkennus jne.) Hallitus asettaa vuosittain *työryhmän*, jonka tehtävänä on esitarkistaa sisään tulleet hakemukset, tarkistaa hyväksyttävyyssuhteet, pisteyttää ne ja lopuksi antaa ehdotus hallitukselle.

¹³ Löytyy esim. osoitteesta: <http://www.maaseutu.fi/fi/index/leader/toimintaryhmat/lyhyesti.html>

¹⁴ Uuden Hyrrä-järjestelmän kautta ja sen ohjeistuksen mukaan

Pisteytyksessä huomioidaan, kuinka hyvin jokainen hakemus erikseen täyttää ne vaatimukset ja tavoitteet, jotka ovat kirjoitettuna kehittämisohjelmaamme. Tietyt ryhmät (kuten *nuoret*, tai *naisyrittäjät*) voidaan asettaa etusijalle. Samalla voidaan myös pitää tiettyjä hankkeita alemmalla prioriteettitasolla, kuten esim. hankkeet jotka ovat läheisesti kytköksissä hakijan (harjoittamaan) perustoimintaan. Maksimipistemäärä paikallisille hankkeille on 24 pistettä ja kansainvälisille hankkeille 28 pistettä.

Hallitus käsittelee kokouksessaan kaikki hankkeet, ellei työryhmä ole jättänyt hanketta pöydälle (lisätoimenpiteitä varten tai puutteellisen hakemuksen takia). Hallitus huomioi työryhmän esityksen ja pisteytyksen, mutta tekee päätöksensä itsenäisesti ja riippumattomasti hankkeen kokonaistarkastelun pohjalta. Hallitus perustelee kirjallisesti jokaisen päätöksensä. Pisteytys toimii hankevalinnan perustana ja myös I samman batin julkisina valintakriteereinä. Pisteytystaulukko alla.

Hanke täyttää seuraavat hyväksyttävyysskriteerit:

Hankkeen on täytettävä molemmat alla olevat hyväksyttävyysskriteerit, jotta hanketta voi rahoittaa. Kriteeri A) tarkoittaa että hankkeen on oltava strategian toimenpiteiden mukainen. Kriteeri B) tarkoittaa että hankkeen pitää olla toimiva kokonaisuus ja että hankesuunnitelmaa ja kustannusarviota luettaessa ei suoralta kädeltä näy lainsäädännöllisiä, hallinnollisia tai taloudellisia epäkohtia.

	Kyllä	Ei
A) Hanke vastaa strategiassa esitettyihin tavoitteisiin		
B) Hanke on kokonaisuutena toteutettavissa		

Jos hanke täyttää molemmat hyväksyttävyysskriteerit, niin hanke pisteytetään oheisen taulukon mukaan. Ominaisuudet 1-3 perustuvat arviointiin hankkeen taustasta ja ideasta. Ominaisuudet 4-6 perustuvat hankkeen tekniseen arviointiin. Ominaisuudet 7-9 perustuvat arvioon hankkeen toiminnasta ja toteutuksesta. Ominaisuudet 10-12 perustuvat arvioon hankkeen tuloksista, vaikuttavuudesta ja hankeajan jälkeisestä toiminnasta.

Ominaisuudet 13-14 ovat käytössä pelkästään kansainvälisten hankkeiden arvioinnissa. Kansainväliset hankkeet käsitellään ensin paikallisten hankkeiden hyväksyttävyyss- ja pisteytyskriteerien mukaan. Sen jälkeen ne pisteytetään vielä ominaisuuksien 13-14 mukaan.

Hankkeella on seuraavat ominaisuudet:	Ei ollenkaan (0 pistettä)	Hyvin (1 piste)	Erinomaisesti /Todella selkeästi (2 pistettä)
1) Idea ja toimenpiteet suunnitelmassa pohjautuvat todelliseen tarpeeseen			
2) Tuo ja/tai luo jotain uutta toimintaa alueelle, <i>1 piste</i> ja saa mukaan uusia kohderyhmiä toimintaan, <i>1 piste</i>			
3) Kehittää osallisuutta paikallisella tasolla			
4) On myönteiset ympäristövaikutukset			
5) On hallinnolliset edellytykset hyväksi hankkeeksi			
6) On riippuvainen julkisesta rahoituksesta			
7) Toteuttaa monia strategian toimenpiteitä <i>1 toimenpide, ei pistettä</i> <i>2 toimenpidettä, 1 piste</i> <i>3-4 toimenpidettä, 2 pistettä</i>			
8) Pystyyne saavuttamaan ne indikaattorit jotka toimenpiteelle on asetettu			

9) On läpäisyperiaatteiden mukainen <i>0-3 periaatetta, ei pistettä</i> <i>4-6 periaatetta, 1 piste</i> <i>7-9 periaatetta, 2 pistettä</i>			
10) On edellytyksiä hankkeen jälkeiseen toimintaan, <i>1 piste</i> ja hanketta voi levittää mallina, <i>1 piste</i>			
11) Hankkeen toimintamalli kannustaa paikalliskehittämiseen pitkällä aikavälillä, eli hankkeen toimenpiteet voivat johtaa hankeajan jälkeisiin uusiin paikallisiin investointeihin <i>1 piste</i> ja työpaikkoihin <i>1 piste</i>			
12) Hankkeen toimenpiteet voivat edistää sosiaalista hyvinvointia paikkakunnalla hankeajan päätyttyä			
13) Hankkeen kansainvälinen ulottuvuus näkyy niin suunnittelussa, <i>1 piste</i> kuin myös toteutuksessa <i>1 piste</i> .			
14) Hanketoiminnalla kieliryhmien välinen yhteistyö kasvaa			

5) Strategian rahoitussuunnitelma

5.1. Rahoitussuunnitelma vahvistetun toiminta-alueen mukaan

Strategian rahoitussuunnitelma perustuu Paraisen kaupungilta, Kemiönsaaren kunnalta ja Kustavin kunnalta saatuihin päätöksiin osallistua kuntarahoitukseen. Strategiaa on täydennetty joulukuussa 2014 myönnettyllä julkisen rahoituksen rahoituskehysellä, kehykseen tulee lisäys kauden puolivälissä.

ASUKASLUKU	24 000
Kuntaraha	5 €/asukas
Kuntaraha vuositasolla	120 000 €
Kuntaraha 7 vuodelle	840 000 €

Hanketoiminta

EU (42 %), euro	Valtio (38 %), euro	Kunta (20 %) euro	Julkinen rahoitus yhteensä, euro (A)	Yksityinen rahoitus (35 % kokonaisrahoituksesta)	Kokonaisrahoitus yhteensä, euroa
1 179 360	1 067 040	561 600	2 808 000	1 512 000	4 320 000

Hallinto

	EU (42 %), euroa	Valtio (38 %), euroa	Kunta (20 %) euroa	Julkinen rahoitus yhteensä, euroa (A)
Toimintakustannukset	266 112	240 768	126 720	633 600
Aktivointikustannukset	66 528	60 192	31 680	158 400
Yhteensä	332 640	300 960	158 400	792 000

5.2. Muu toiminta ja omarahoitus

Henkilöstö- ja muihin hallintokuluihin olemme laskeneet saavamme lisäpanostusta suunnitteilla olevan Kalatalous-LEADERin (EKTR) hallinnoinnista. Kalatalousohjelma¹⁵ sopii hyvin alueellemme ja toimii hyvänä täydennyksenä maaseutuohjelmalle; rahoitettavat toimenpiteet muodostavat kokonaisuuden joka edistää alueen kehitystä. Molempien ohjelmien kautta voidaan rahoittaa toimenpiteitä jotka tukevat alkutuotantoa, matkailua ja lähiruokaa. Lainsäädäntö ja Ely-keskuksen kanssa tehtävät sopimukset tarkentavat käytännössä sen, mikä rahasto on sopivin rahoitusmuoto yksittäiselle toimenpiteelle. Olemme myös valmiit käyttämään muita rahastoja (ESR, EAKR) toimintamme kehittämiseksi. Kaupunkeihin ulottuvassa toiminnassa (ns. kaupunki-Leader) olemme käytettävissä esim. Turun kaupungin saaristoalueilla ja ruotsinkielisen väestön parissa.

Lisäksi rahoitusta (muuhun) toimintaamme on tarkoitus hakea rahastoilta, säätiöiltä yms. (Svenska Kulturfonden, Konstsfundet, Svenska Folkskolans vänner jne). Näiltä tahoilta voivat myös kauttamme rahoitusta hakevat muut toimijat hakea omarahoitusosuutta hankkeisiinsa.

Parainen 22.05.2014

Yhdistyksen hallituksen puolesta,

Emil Oljemark

Emil Oljemark, toiminnanjohtaja
I samma båt-samassa veneessä rf ry

¹⁵ Saaristomeren kalatalousstrategian yhteenlaskettu julkisen rahoituksen osuus 2014-2020 on 1 592 000 euroa. Julkisesta rahoituksesta 25% käytetään strategian hallintoon.

LIITTEITÄ STRATEGIAAN

Liite A

Tilastotietoa kunnista ja alueesta

Perustietoa väestörakenteesta vuodelta
2013
(Tilastokeskuksen kotisivut)

		Väestö yhteensä	Suomenkielisiä	Ruotsinkielisiä	Prosenttia ruotsinkielisiä
Kemiönsaari	Sukupuolet yhteensä	7012	1931	4932	70,3 %
	Miehet	3502	917	2515	
	Naiset	3510	1014	2417	
Kustavi	Sukupuolet yhteensä	869	837	12	1,3 %
	Miehet	445	426	8	
	Naiset	424	411	4	
Parainen	Sukupuolet yhteensä	15507	6436	8745	56,4 %
	Miehet	7681	3117	4403	
	Naiset	7826	3319	4342	
Yhteensä		23388	9204	13689	58,5 %

Syventävää tietoa väestörakenteesta vuosilta
2011 ja 2012
(Tilastokeskuksen kotisivut)

	Kunnassa asuvan työllisen työvoiman määrä 31.12.2012	Asuinkunnassaan työssäkäyvien osuus työllisestä työvoimasta, % 31.12. 2011	Alkutuotannon työpaikkojen osuus, % 31.12.2011	Jalostuksen työpaikkojen osuus, % 31.12.2011	Palvelujen työpaikkojen osuus, % 31.12.2011	Eläkkeellä olevien osuus väestöstä, % 31.12.2012	Yritystoimipaikkojen lukumäärä 2012
Kemiönsaari - Kimitoön	2686	76,5	7,9	25,7	64,6	34,4	772
Kustavi - Gustavs	348	60,6	7,7	41,4	46,9	39,5	129
Parainen - Pargas	6772	60,1	4,6	29	64,7	27,4	1272

Luvut vuodelta 2012								
			Sukupuolet yhteensä					
			Ikäluokat yhteensä	0-17 v.	18-64 v.	65+		
		Vuosiluku:	2012	2012	2012	2012		
Kemiönsaari	Koko väestö		7075	1202	3873	2000		
	Työvoima		2996	0	2959	37		
	Työlliset		2686	0	2649	37		
	Työttömät		310	0	310	0		
	Työvoiman ulkopuolella olevat		4079	1202	914	1963		
	0-14 -vuotiaat		962	962	0	0		
	Opiskelijat, koululaiset		434	233	200	1		
	Varusmiehet, siviilipalvelusmiehet		27	0	27	0		
	Eläkeläiset		2435	0	485	1950		
	Muut työvoiman ulkopuolella olevat		221	7	202	12		
Kustavi	Koko väestö		889	114	500	275		
	Työvoima		369	0	361	8		
	Työlliset		348	0	340	8		
	Työttömät		21	0	21	0		
	Työvoiman ulkopuolella olevat		520	114	139	267		
	0-14 -vuotiaat		84	84	0	0		
	Opiskelijat, koululaiset		47	29	18	0		
	Varusmiehet, siviilipalvelusmiehet		3	0	3	0		
	Eläkeläiset		351	0	85	266		
	Muut työvoiman ulkopuolella olevat		35	1	33	1		
Parainen	Koko väestö		15561	3247	8863	3451		
	Työvoima		7171	0	7064	107		
	Työlliset		6772	0	6665	107		
	Työttömät		399	0	399	0		
	Työvoiman ulkopuolella olevat		8390	3247	1799	3344		
	0-14 -vuotiaat		2660	2660	0	0		
	Opiskelijat, koululaiset		1043	574	463	6		
	Varusmiehet, siviilipalvelusmiehet		39	0	39	0		
	Eläkeläiset		4260	1	939	3320		
	Muut työvoiman ulkopuolella olevat		388	12	358	18		

Liite B Tavoitteet ja prioriteettialueet

EU:n tavoitteet

Maaseudun kehittämisen kolme tavoitetta ovat:

1. maatalouden kilpailukyky
2. luonnonvarojen kestävä käyttö ja
3. maaseutualueiden tasapainoinen alueellinen kehitys.

Tavoitteet jäsenyvät kuuteen prioriteettiin, joita toteutetaan 17 toimenpiteen ja paikallisen kehittämisen (LEADER) avulla.

1. Tiedonvälityksen ja innovaatioiden edistäminen maa- ja metsätaloudessa sekä maaseutualueilla
2. Maatalouden kilpailukyvyn ja maatilojen elinkelpoisuuden lisääminen
3. Elintarvikeketjun organisoitumisen ja maatalouden riskienhallinnan edistäminen
4. Maa- ja metsätaloudesta riippuvaisten ekosysteemien säilyttäminen ja parantaminen
5. Luonnonvarojen tehokkaan käytön ja matalahiilitalouteen siirtymisen edistäminen maatalous-, elintarvike- ja metsäsektoreilla
6. Talouden ja sosiaalisen osallisuuden kasvattaminen ja köyhyyden vähentäminen maaseutualueilla.

- 1) Tietämyksen siirtoa ja tiedotusta koskevat toimet
- 2) Neuvontapalvelut, tilan hoito- ja lomituspalvelut
- 3) Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden laatujärjestelmät
- 4) Aineellisia varoja koskevat investoinnit
- 5) Luonnonmullistusten ja katastrofaalisten tapahtumien vahingoittaman maatalouden tuotantokyvyn palauttaminen ja tarkoituksenmukaisten ennalta ehkäisevien toimien käyttöönotto
- 6) Maatilojen ja liiketoiminnan kehittäminen
- 7) Peruspalvelut ja kylien uudistaminen maaseutualueilla
- 8) Metsäalueiden kehittämistä koskevat investoinnit ja metsien elinkelpoisuuden parantaminen
- 9) Tuottajaryhmien perustaminen
- 10) Maatalousympäristö ja ilmasto (ympäristökorvaukset)
- 11) Luomutuotanto
- 12) Natura 2000 ja vesipuitedirektiivi
- 13) Korvaukset alueille, jotka kärsivät luonnonhaitasta tai muista erityisistä rajoituksista
- 14) Eläinten hyvinvointi
- 15) Metsien tuottamat ympäristö- ja ilmastopalvelut ja metsien säilyttäminen
- 16) Yhteistyö
- 17) Riskienhallinta
- 18) Leadertoiminta

Prioriteettialueet strategiassa viitattuna EU:n tavoitteisiin

I samma båt –samassa veneessä -prioriteetit löytävät vastinparinsa jokaisesta prioriteettiosasta jotka ovat mainittuina EU:n asetuksessa.¹⁶ Leader-toiminnan/metodin kautta näitä osia voi kehittää paikallislähtöisestä näkökulmasta. Ensimmäinen- ja varsinkin kuudes prioriteettiosa ovat ne jossa löytyvät eniten yhtymäkohtia niihin asioihin joita I samma båt – samassa veneessä on asettanut omiksi prioriteeteikseen strategiaprosessissa. Täten myös toimenpiteet ovat eniten painottuneita kuudenteen prioriteettiosaan.

1. Tiedonvälityksen ja innovaatioiden edistäminen maa- ja metsätaloudessa sekä maaseutualueilla

ISB:lle tämä tarkoittaa

- Että uusia innovaatioita hyödynnetään läpi ohjelman (joustotyö, sähköinen tiedonsiirto ym.)
- Että kaksikielisyys nähdään vahvuutena
- Että nuorten elinoloja kehitetään (hyvinvointi, ”sisäänajaminen yhteiskuntaan”, vaikuttavuus)

2. Maatalouden kilpailukyvyyn ja maatalojen elinkelpoisuuden lisääminen

ISB:lle tämä tarkoittaa

- Että matkailun kehittäminen saisi uuden alun, ja että yritykset ja tilat muutoksessa voisivat jatkaa elinkeinotoimintaansa.
- Että yrittäjyys toimii saariston lähtökohdista

3. Elintarvikeketjun organisoitumisen ja maatalouden riskienhallinnan edistäminen

ISB:lle tämä tarkoittaa

- Että paikalliset tuottajat kehittävät yhteistyöverkoston jalostukseen, myyntiin ja markkinointiin

4. Maa- ja metsätaloudesta riippuvaisten ekosysteemien säilyttäminen ja parantaminen

ISB:lle tämä tarkoittaa

- Että paikalliset toimijat kehittävät toimintaansa huomioiden Saaristomeren tilan
- Että ympäristön hoitoon panostetaan, sekä rakennetun että rakentamattoman; viihtyisät kylät ja taajamat

5. Luonnonvarojen tehokkaan käytön ja matalahiilitalouteen siirtymisen edistäminen maatalous-, elintarvike- ja metsäsektoreilla

ISB:lle tämä tarkoittaa

- Alueiden välistä yhteistyötä (sisämaan saaristo, rannikkoyhteistyö, Itämeriyhteistyö)

¹⁶ Katso liite B

6. Talouden ja sosiaalisen osallisuuden kasvattaminen ja köyhyden vähentäminen maaseutualueilla

ISB:lle tämä tarkoittaa

- Että tähtäimessä kaikissa toimissa on edelleen repopulaatio (työ, asuminen, vapaa-aika, vaikuttaminen, infra)
- Että lähidemokratia toimii tavalla jolla on vaikuttavuutta
- Että paikallinen yhteistyö vahvistuu entisestään (ELY, kunnat, säätiöt/rahastot, järjestöt, tiedotusvälineet, Biosfäärialue, Metsähallitus, yritykset jne)
- Että kulttuurin ja liike-elämän tiiviimpi yhteistyö toteutuu

Liite C Strategiaprosessi, osallistumismetodit ja päätösprosessi

Uuden ohjelmakauden laadinta alkoi keväällä 2012, kun erinäisissä koulutustilaisuuksissa (MMM, MAVI, toimintaryhmät, ELY-keskukset) julkistettiin yleiseurooppalaiset EURO 2020 –strategiaan liittyvät tavoitteet. Samalla saatiin myös tietoa aikatauluksesta uuden ohjelmakauden valmistelun suhteen. Valmistelu alkoi Varsinais-Suomessa 26.4.2012 ”Tulevaisuustyöpajalla”, jossa saatiin suuntaviivoja alueelliseen ohjelmatyöhön V-S ELY-keskuksen johdolla. Tilaisuudessa päivitettiin myös Varsinais-Suomen alueellinen SWOT. Alueellisen SWOTin sisältöön otti Varsinais-Suomen Maaseutujaosto kantaa kokouksessaan 5.6.2012. I samma båt -samassa veneessä rf ry:n hallitus sai tiedon alueellisten ja paikallisten ohjelmien aikataulusta kokouksessaan 6.6.2012. Kyseisessä kokouksessa nimettiin strategiatyöryhmä oman ohjelmamme laadintaa tukemaan. ISB:n strategiatyöryhmä kokoontui 1. kerran 24.8.2012.

ISB:n hallitus tutustui uuden ohjelmamme ensimmäisen luonnoksen runkoon syyskauden ensimmäisessä kokouksessa 29.8.2012. Landsbygdsriksdagen –tapahtuma järjestettiin Korpoströmissä 6.-7.10.2012 tuottaen ohjelmallemme tärkeää materiaalia. ISB:n strategiatyöryhmä kokoontui 2. kerran 8.10.2012 ja otti kantaa Landsbygdsriksdagenin tuottamiin esityksiin saariston ja maaseudun kehittämiseksi ja teki ohjelmaluonnokseemme täydennyksiä. Kysely uuden ohjelman painopisteistä ja sisällöstä julkaistiin nettisivuillamme syyskuun 2013 aikana ja siitä lähetettiin noin 100 taholle jotka ovat osallistuneet toimintaamme vuosien saatossa. Vastauksia tuli 25. Vastaukset nettikyselyyn johdatti meidät strategiatyössä siihen että 2007-2013 linjaukset olivat hyvä lähtökohta uudelle strategialle. Täten alhaalta ylös toimintatapa siivitti strategiaprosessiamme jo alusta.

ISB:n hallitus otti kantaa ohjelmaluonnokseemme 10.10.2012 ja ensimmäinen luonnos lähetettiin MMM:n 15.10.2012.

Keväällä 2013 alkoi ohjeistuksen mukainen epävirallisen hakuvaiheen valmistelu. Toimisto valmisteli lisää materiaalia ja strategiatyöryhmä kokoontui 27.3.2013 evästämään valmistelua. Ne jotka olivat vastanneet nettikyselyyn syksyllä, saivat nähtäväkseen muokatun version ja kommentoida sitä. Hallituksemme käsitteli strategiaprosessia kokouksissa 22.4.2013 ja 4.6.2013. Hallitus sai kyselylomakkeen jossa he vielä pystyivät kommentoimaan luonnoksen viimeistä versiota ennen sen lähettämistä MMM:n 14.6.2013. Hallitus valtuutti toiminnanjohtajan lähettämään strategian ministeriöön kokouksessaan 4.6.2013.

Strategiatyöryhmä kokoontui hallituksen valtuuttamana 3.3.2014, aloittaakseen MMM:ltä vuoden 2013 lopulla tuleen täydennyskirjeen mukaisesti strategian täydentämisen. Strategiatyöryhmä otti täydennyspyynnöt huomioon ja työskenteli kysymysten parissa toimiston kanssa, sekä järjesti strategiailloja kylissä/kunnissa jotta strategia tunnettaisiin paikallisella tasolla ja että paikallisväestö pystyisi kommentoimaan sitä. Keväällä 2014 onnistuimme järjestämään tilaisuuksia alueemme jokaisessa kunnassa. Jokaisessa tilaisuudessa oli mahdollista antaa kommentteja strategiaan henkilökohtaisesti ISB:n henkilökunnalle ja myös hallitukselle. Näissä tilaisuuksissa osallistujat pystyivät kommentoimaan strategian toimenpide-ehdotuksia ja strategiaa

kokonaisuutena. Täten strategian paikallinen leima vahvisti vielä loppumetreillä kun asukkaat saivat sanoa sanansa. Strategiaprosessi on varsinkin osallistanut alueen kuntia, järjestöjä ja yrittäjiä. Vuonna 2013-2014 myös yhdistyksen oma hanke *Leadereffekt: Liten åtgärd – stor effekt* on koontunut alueen ihmisiä. Hankkeen tuloksia on voitu hyödyntää strategian kirjoittamisessa, siten että hankkeessa on hyödynnetty kyselylomaketta ja järjestetty yhteisiä seminaareja (Taalintehdas 9.12.2013, 21 osallistujaa).

Strategialuonnokseemme ovat paikalliset tahot ottaneet kantaa paikallisten tilaisuuksien puitteissa (*Taalintehdas 10.9.2012, Rymättylä 11.9.2012, Kemiö 23.5.2013, Parainen 28.5.2013, Kustavi 6.6.2013, Korpoström 28.2.2014 ja 25.4.2014, Kustavi 17.3.2014 ja Kemiö 3.4.2014*). Osallistujamäärä oli vaihteleva, osallistuvia tahoja oli kahdesta kahteenkymmeneen henkilöön per tilaisuus. Toiminnanjohtaja on myös tavannut kuntien johtoa säännöllisesti vuoden 2013 aikana, ja kunnat ovat pystyneet ottamaan kantaa strategialuonnokseen.

Hallitus käsitteli strategian viimeiset versiot kokouksissaan 20.3.2014, 14.4.2014 ja teki päätöksen strategista kokouksessaan 22.5.2014.

Yhteenvedettynä:

Ohjelman kirjoitusta varten on kuultu eri sidosryhmiä (kunnat, yhdistykset, maaseutuasiamiehet, ELY-keskuksen edustajat jne). Prosessissa tärkeintä on ollut avoimuus ja osallistavuus. Hallitus on evästännyt henkilökuntaa säännöllisesti viimeisen kahden vuoden aikana kun strategiaprosessi on ollut käynnissä ja hallituksen työryhmä on työstänyt tekstiä moneen kertaan yhdessä henkilökunnan kanssa.

Liite D Sopimus yhteensovituksesta

VARSINAIS-SUOMEN ELY-KESKUKSEN JA VARSINAIS-SUOMEN ALUEELLA TOIMIVIEN LEADER-RYHMIEN KESKINÄINEN YHTEISTYÖSOPIMUS OHJELMAKAUDEN 2014–2020 TOIMEENPANOSTA

1. Yleistä

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa 2014–2020 toteuttavat Varsinais-Suomessa ELY-keskus koko maakunnan alueella ja Leader-ryhmät paikallisesti omilla toimialueillaan. Tällä yhteistyösopimuksella sovitaan ja määritellään ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien keskeisimmät yhteiset toimenpiteet, joiden tavoitteina ovat ohjelman tehokas, vaikuttava ja asiakasystävällinen toteutus.

Sopimuksen luvuissa 3 ja 4 mainitut linjaukset koskevat Varsinais-Suomen ELY-keskuksen toimialueella rahoitettavia toimia.

2. Yritystukien aluemääritys

Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Leader-ryhmät ovat sopineet yhteiset linjaukset, joilla yritystuet kohdistetaan maaseutuohjelman mukaisesti maaseutualueelle. Varsinais-Suomen maaseutualueeksi määritetään koko Varsinais-Suomi lukuun ottamatta Naantalina, Raision, Turun, Liedon ja Kaarinan sekä Salon kaupunkitaajama- ja teollisuusalueita (nämä Turun ja Salon seudun tarkemmat aluerajaukset on esitetty karttaliitteissä 1 ja 2). Leader-ryhmät rahoittavat yleishyödyllisiä hankkeita ja yhteistyöhankkeita omalla, kuntien kanssa sovitulla toimialueella.

Yritysten ja organisaatioiden yhteistyöhankkeisiin voi osallistua myös kaupunkirajausten sisäpuolella olevia yrityksiä ja toimijoita, mm. kaupunki-maaseutu-yhteistyön edistämiseksi. Edellä mainitusta rajauksesta poiketen

tukea on mahdollista myöntää koko Varsinais-Suomen maaseutualueella ensiasteen elintarvikejalostusta harjoittaville pk-yrityksille.

3. Yritystukien, kehittämishankkeiden ja yleishyödyllisten investointihankkeiden yhteensovitus

Toimintaryhmillä ja ELYllä on käytössään kaikki hankerahoituksen muodot sekä yleishyödyllisissä hankkeissa, että yritystuissa.

ELY-keskus rahoittaa pääsääntöisesti sellaisia yleishyödyllisiä ja elinkeinojen kehittämiseen suunnattuja hankkeita, jotka ovat koko Varsinais-Suomen laajuisia tai useamman maakunnan yhteisiä hankkeita sekä lisäksi oman maakunnan kehittämisen kannalta keskeisiä esim. seudullisia hankkeita. Toimintaryhmät rahoittavat pääsääntöisesti oman alueensa tai toimintaryhmien alueiden välisiä hankkeita, joiden julkisen tuen osuus jää alle 180 000 euroa.

ELY-keskuksen yritystuissa kohderyhmänä ovat erityisesti alle 10 henkilöä työllistävät mikroyritykset sekä lisäksi suuremmatkin maataloustuotteiden ensiasteen jatkojalostusta harjoittavat pk-yritykset. Lisäksi myöntövarojen asettamissa rajoissa voidaan tukea muidenkin pienten, 10–49 henkilöä työllistävien yritysten investointeja ja kehittämistoimia. Leader-ryhmien kohderyhmänä ovat erityisesti 1–5 henkilöä työllistävät ja toimintansa aloittavat yritykset.

4. Valintakriteerit ja maaseudun yritysrahoituksen alueelliset linjaukset

Hanke- ja yritystukien valintamenettely ELY-keskuksissa perustuu koko maassa käytettäviin yhteisiin, valtakunnallisiin valintakriteereihin.

Leader-ryhmät ovat laatineet kukin omat valintakriteerinsä rahoitusvalintojen tekemiseksi paikallisista strategioista. Valintakriteereistä päättää kunkin Leader-ryhmän hallitus.

Leader-ryhmät ottavat rahoitusvalintoja tehdessään huomioon alueellisen maaseutuohjelman valintakriteerit ja linjaukset, mutta ne eivät sellaisenaan välttämättä sido Leader-ryhmien päätöksentekoa.

Alueellisten linjausten muuttamisesta osapuolet tiedottavat toisiaan jo valmisteluvaiheessa. Tällaisista muutoksista on myös tiedotettava selkeästi hakijoille.

5. Viestintä

Varsinais-Suomessa otetaan käyttöön ohjelmakaudella 2007–2013 hyväksi koettuja toimintamalleja Leader-ryhmien ja ELY-keskuksen yhteisen viestinnän toteuttamisessa (esim. yhteinen viestintähanke). Viestinnässä huomioidaan alueen kaksikielisyys.

Rahoitukseen liittyvässä neuvonnassa ja viestinnässä pyritään laadukkaaseen palveluun ja yhdenmukaiseen viestintään. Asiakastiedotuksesta vastaa aina rahoituksen myöntänyt taho (ELY-keskus tai Leader-ryhmä). Yhteisiä koulutus- ja infotilaisuuksia järjestetään erityisesti ohjelmakauden alkupuolella, jolloin tiedonvälitystarve on suurin (uuden kauden säädökset/ohjeet/valintakriteerit/linjaukset, sähköinen tukihaku yms.).

6. Muu yhteistoiminta

ELY-keskus järjestää säännöllisesti Leader-ryhmien henkilöstön ja ELY-keskuksen Leader-rahoitusta käsittelevien henkilöiden yhteistapaamisia, joiden tavoitteena on yhteisten prosessien läpikäyminen ja parantamien sekä tiedonkulun varmistaminen. Tapaamisia järjestetään vuosittain vähintään neljästi.

ELY-keskuksen Leader-yhteyshenkilö osallistuu lisäksi mahdollisuuksien mukaan Leader-ryhmien hallitusten kokouksiin asiantuntijajäsenenä.

7. Sopimuksen muuttaminen ja voimassaolo

Yhteistyömuotoja ja sopimuksen eri kohtia sekä sopimuksen toteutumista tarkastellaan vuosittain ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien yhteisissä tapaamisissa. Sopimusta voidaan muuttaa osapuolten yhteisellä näkemyksellä.

Sopimus on voimassa ohjelmakauden 2014–2020 toimeenpanon päättämiseen saakka.

Sopimus on allekirjoitettu Turussa 12.1.2015. Sopimuksen allekirjoitetut versiot löytyvät Ely-keskuksen toimitiloista ja Leader-ryhmän toimistolta.

Liite E Faktatietoa yhdistyksestä

Tietoruutu: I samma båt – samassa veneessä r.f. r.y.

- Leader-toimintaryhmä I samma båt – samassa veneessä on perustettu vuonna 1996. Ryhmä on ollut mukana toteuttamassa Leader:iä Turun saaristossa kolmen EU-ohjelmakauden ajan: 1996-1999, 2000-2006 ja 2007-2013.
- Yhdistyksen tavoitteena on saaristolaisten omien käsitysten ja tarpeiden pohjalta toimia paikallisten palveluiden ja työpaikkojen säilyttämiseksi, vähentää työttömyyttä, toimia palveluiden, osaamisen ja työllisyyden yleisten edellytysten kehittämiseksi sekä edistää ja kehittää alueen asukkaiden ja vieraiden turvallisuutta kestävän kehityksen periaattein.
- Yhdistyksellä on kolmikantaperiaatteen mukaan valittu hallitus. Hallituksessa istuu 9 varsinaista jäsentä ja 9 henkilökohtaista varajäsentä.
- Yhdistyksellä on 58 jäsentä rekisterissään (kesäkuu/2014)
- Yhdistyksellä on toimisto Paraisilla. Yhdistyksen henkilökunta hoitaa päivittäisen hallinnon, aktivoinnin, neuvonnan ja raportoinnin joka kuuluu Leader-ryhmälle. Yhdistyksellä on kokemusta monesta omasta hankkeesta.
- Yhdistys toimii kahdella kielellä, suomeksi ja ruotsiksi
- I samma båt – samassa veneessä on etabloitunut kehittämistoimija Turun saaristossa ja on tehnyt Leader:in tunnetuksi alueella.

Liite F Kartta alueesta

Kartta alueesta:

Alueeseemme kuuluu **Kemiönsaaren kunta**, **Kustavin kunta** ja **Paraisten kaupunki** kokonaisuudessaan.

Liite G Säännöt, yhdistysrekisteriote ja hallituksen kolmikanta

Säännöt löytyy pdf-versiona. **Liite G1.**

Yhdistysrekisteriote löytyy pdf-versiona. **Liite G2.**

Hallituksen kolmikantaperiaate vuoden 2014 hallituksen koostumuksen mukaan löytyy pdf-versiona.¹⁷ **Liite G 3**

Liite H Kuntien osallistuminen rahoitukseen

Kustavin kunnan päätös osallistua kuntarahoitukseen löytyy pdf-versiona. **Liite H 1**

Kemiönsaaren kunnan päätös osallistua kuntarahoitukseen löytyy pdf-versiona. **Liite H 2**

Paraisten kaupungin päätös osallistua kuntarahoitukseen löytyy pdf-versiona. **Liite H 3**

¹⁷ Kun henkilö valitaan hallitukseen hänen on täytettävä kolmikantailmoitus, jotta hallituksen kolmikannan voi todistaa. Hallituksemme jäsen voi toimia yhteensä 2+2 vuotta.

